

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Yritykset • 2021:15

Visio 2030

Kohti vastuullista ja osaavaa
omistajayhteiskuntaa

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:15

Visio 2030

Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa

Kotimaisen omistamisen ohjelman -työryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

Valtioneuvoston verkkokirjakauppa

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

© 2021 tekijät ja työ- ja elinkeinoministeriö

ISBN pdf: 978-952-327-689-5

ISSN pdf: 1797-3562

ISBN painettu: 978-952-327-679-6

ISSN painettu: 1797-3554

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Paino: PunaMusta Oy, 2021

Painotuotteet
4041-0619

Visio 2030

Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2021:15		Teema	Yritykset
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Tekijä/t	Juha Sipilä, Philip Aminoff, Kari Jussi Aho, Jenny Hasu, Johanna Ikäheimo, Sari Lounasmeri, Jyrki Mäkynen		
Yhteisötekijä	Kotimaisen omistamisen ohjelman -työryhmä		
Kieli	suomi	Sivumäärä	45

Tiivistelmä

Omistaminen on vastuuta ja riskinkantoa, joka vaikuttaa vahvasti talouden kasvuun, investointeihin ja tuottavuuteen. Hyvä omistajuus vaikuttaa myönteisesti yrityksen menestymiseen sen elinkaaren eri vaiheissa. Menestys luo työpaikkoja, tuloja ja vaurautta, jotka osaltaan turvaavat hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan myös tulevaisuudessa. Hyvä omistajuus on vastuullista omistajuutta.

Työryhmän ehdotukset tähtäävät siihen, että Suomi ja suomalaiset olisivat huomattavasti nykyistä vahvempia kohtaamaan myös tulevaisuuden haasteet. Suomi on jäänyt pahasti jälkeen muiden Pohjoismaiden kehityksestä ja BKT:n arvioidaan kasvavan vain 10 % vuoteen 2030 mennessä. Voimakkaampi kasvu on välttämättömyys, jotta turvaamme elintason ja palvelujen säilymisen.

Raportissa esitetään visio suomalaisesta omistajayhteiskunnasta vuonna 2030. Vastuullisen ja osaavan omistajuuden kulttuuri sekä vaurastumisen hyväksyminen ovat osa suomalaista identiteettiä. Omistaminen on tasa-arvoista ja laajapohjaista, ja koskee meitä kaikkia.

Raportin lyhyen tähtäimen esitykset olisi realistista toteuttaa jo nykyisellä hallituskaudella. Pitkän aikavälin esitykset ovat toimenpideaihoita hallitusohjelmaan 2023–27.

Työryhmä tunnisti myös tiettyjä rakenteellisia toimenpidekokonaisuuksia (kannustava verojärjestelmä, myönteinen asenneilmapiiri ja omistajaosaaminen), jotka ovat välttämättömiä, jotta vahvemman kasvun Suomi toteutuu. Niiden toteuttaminen edellyttää useampien hallituskausien määrätietoista työtä.

Asiasanat

omistajayhteiskunta, yrittäjyys, kotimainen omistajuus, oma pääoma, osakesäästäminen, omistajanvaihdos, pk-yritykset, Mittelstand, listautuminen, elinkaari, talous- ja omistajaosaaminen, asenneilmapiiri

ISBN PDF	978-952-327-689-5	ISSN PDF	1797-3562
ISBN painettu	978-952-327-679-6	ISSN painettu	1797-3554
Asianumero	VN/1009/2020	Hankenumero	TEM094:00/2020

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-689-5>

Vision 2030

På väg mot ett ansvarsfullt och kunnigt ägarsamhälle

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2021:15	Tema	Företag
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	
Författare	Juha Sipilä, Philip Aminoff, Kari Jussi Aho, Jenny Hasu, Johanna Ikkäheimo, Sari Lounasmeri, Jyrki Mäkynen	
Utarbetad av	Arbetsgruppen för programmet för inhemskt ägande	
Språk	Sidantal	45

Referat

Att äga är att ta ansvar och att hantera risker. Ägandet inverkar kraftigt på den ekonomiska tillväxten, investeringarna och produktiviteten. Ett bra ägarskap inverkar positivt på ett företags framgång i livscykelns olika faser. Framgång skapar arbetstillfällen, inkomster och välbefinnande, vilka i sin tur tryggar välfärdssamhällets finansieringsbas även i framtiden. Ett gott ägarskap är ett ansvarstagande ägarskap.

Arbetsgruppens förslag är avsedda att väsentligt stärka Finlands och finländarnas förmåga att möta också framtidens utmaningar. Finland har halkat efter påtagligt i utvecklingen i jämförelse med de övriga nordiska länderna. BNP förväntas öka med bara 10 procent fram till 2030. En kraftigare tillväxt är nödvändig för att vi skall kunna bevara vår levnads-standard och servicenivå.

I rapporten presenteras en vision av ett finländskt ägarsamhälle år 2030 där den finländska identiteten innefattar en kultur av ansvars-tagande och kunnigt ägarskap och ett bejakande av ekonomisk framgång. Ägarskapet är jämlikt och brett och gäller oss alla.

Rapporten innehåller en del förslag som realistiskt kan verkställas redan på kort sikt under den pågående regeringsperioden. De mer långsiktiga åtgärdsförslagen är avsedda för regeringsprogrammet 2023–27.

Arbetsgruppen identifierade också vissa strukturella åtgärdshelheter (ett sporrande skattesystem, ett positivt attitydklimat, ägarkompetens) som är nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå en starkare tillväxt. Att genomföra åtgärderna förutsätter ett målmedvetet arbete under flera regeringsperioder.

Nyckelord

ägarsamhälle, företagande, inhemskt ägande, eget kapital, aktiesparande, ägarbyte, små och medelstora företag, Mittelstand, börsnotering, livscykel, ekonomi- och ägarkompetens, attitydklimat

ISBN PDF	978-952-327-689-5	ISSN PDF	1797-3562
ISBN tryckt	978-952-327-679-6	ISSN tryckt	1797-3554
Ärendenummer	VN/1009/2020	Projektnummer	TEM094:00/2020

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-689-5>

Vision 2030

Towards a responsible and competent ownership society

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2021:15	Subject	Enterprises	
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland		
Authors	Juha Sipilä, Philip Aminoff, Kari Jussi Aho, Jenny Hasu, Johanna Ikäheimo, Sari Lounasmeri, Jyrki Mäkynen		
Group Author	Working group on the domestic ownership programme		
Language	Finnish	Pages	45
Abstract	<p>Ownership means taking responsibility and carrying risk. Ownership has a strong impact on economic growth, investment and productivity. Good ownership has a positive impact on the success of a company at the different stages of its life cycle. Success creates jobs, income and prosperity, which help safeguard the financial basis of the welfare society in the future. Good ownership is responsible ownership.</p> <p>The working group's proposals aim to make Finland and Finnish people considerably stronger in meeting the challenges of the future. Finland's development is lagging behind the other Nordic countries, with GDP expected to grow by just 10% up to 2030. Stronger growth is necessary to ensure the current standard of living and level of services.</p> <p>The report presents a vision of Finland as an ownership society in 2030, where the Finnish identity encompasses a culture of responsible and competent ownership and a positive attitude to prosperity. Ownership is equal and broad-based, and it matters to all of us.</p> <p>The short-term proposals in the report can realistically be implemented already during the current government term. The longer term proposals are themes for the Government Programme 2023–27.</p> <p>The working group also identified certain structural measures (supportive tax system, positive atmosphere, ownership skills) which are necessary for stronger growth in Finland. These measures will require resolute work through several government terms.</p>		
Keywords	ownership society, entrepreneurship, domestic ownership, equity, stock investing, change of ownership, SMEs, Mittelstand, listing, life cycle, economic and ownership skills, attitudes		
ISBN PDF	978-952-327-689-5	ISSN PDF	1797-3562
ISBN printed	978-952-327-679-6	ISSN printed	1797-3554
Reference number	VN/1009/2020	Project number	TEM094:00/2020
URN address	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-689-5		

Sisältö

Toimeksianto	7
1 Avaussanat	8
2 Visio 2030 – Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa	11
2.1 Lähtökohdat	11
2.2 Vastuullinen ja osaava omistajayhteiskunta.....	12
3 Toimenpide-esitykset	15
3.1 Lyhyen ja pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset	16
3.2 Rakenteelliset toimenpidekokonaisuudet	23
3.2.1 Kotimaiseen omistajuuteen kannustavan verojärjestelmän ominaisuuksia	23
3.2.2 Omistajaosaaminen on tulevaisuuden taito	24
3.2.3 Myönteinen asenneilmapiiri omistajuuteen syntyä teoista	25
4 Osaava pääoma	28
4.1 Oman pääoman merkityksestä	28
4.2 Oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus yritysten eri elinkaaren vaiheissa.....	29
5 Katsaus kotimaisen omistamisen toimintaympäristöön	32
5.1 Suomalaisten omistamisen nykytila	32
5.2 Omistamista edistävät politiikkaohjelmat verrokkimaissa	35
5.3 Ehdotukset koronapandemian välittömään hoitoon.....	38
LIITE 1. Keskeiset toimenpide-esitykset yritysten elinkaaren eri vaiheissa	39
LIITE 2. Työryhmässä ja maakuntakiertueella kuultavana olleet asiantuntijat sekä kirjalliset lausunnot	41

TOIMEKSIANTO

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) asetti 1.7.2020 kotimaisen omistamisen ohjelmaa valmistelevalle työryhmälle (1.7.2020 VN/1009/2020). Työryhmän tehtäväksi määriteltiin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti laatia esitys *”kotimaisen omistamisen ohjelmasta, joka tukee kasvua löytämällä keinoja vahvistaa, monipuolistaa ja tasa-arvoistaa suomalaista omistajuutta”*.

Kotimaisen omistamisen ohjelma on osa laajempaa ”Elinvoimainen Suomi”-toimenpidekokonaisuutta. Asettamiskirjeen mukaan työryhmän tuli antaa esityksensä 28.2.2021 mennessä TEM:lle. Työryhmän toimiaikaa jatkettiin maaliskuun 2021 loppuun.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin kansanedustaja **Juha Sipilä** ja varapuheenjohtajaksi Helvar Merca Oy Ab:n hallituksen puheenjohtaja **Philip Aminoff**. Työryhmän jäseniksi nimitettiin Rukakeskus Oy:n/Pyhätunturi Oy:n ja Aho Group Oy:n omistajayrittäjä **Kari Jussi Aho**, TEM:stä elinkeinoministerin erityisavustaja **Jenny Hasu**, Lappset Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja **Johanna Ikäheimo**, Pörssisäätiön toimitusjohtaja **Sari Lounasmeri** sekä yrittäjä ja Oy HM Profiili Ab:n toimitusjohtaja **Jyrki Mäkynen**.

Työryhmän sihteeristöön kutsuttiin erityisasiantuntija Eeva Alho (TEM), lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju (VM), teollisuusneuvos Tiina Ingman (TEM), suunnittelija Jenny Jääskeläinen (TEM), lainsäädäntöneuvos Paula Kirppu (VM), neuvotteleva virkamies Jyrki Orpana (TEM), erityisasiantuntija Rasmus Reinikainen (TEM), opetusneuvos Aki Tornberg (OKM), osastopäällikkö Kimmo Viertola (VNK) ja kaupallinen neuvos Kari Virtanen (TEM). Työryhmä kutsui pysyväksi asiantuntijaksi sijoitusjohtaja Tero Luoman, jonka toimeksiannoksi määriteltiin tytäryhtiötalouden analysointi sekä työryhmän konsultointi työn eri vaiheissa.

Työryhmä järjesti kuusi maakunnallista ”Kohti vahvempaa kotimaista omistajuutta” (Kuopio, Turku, Tampere, Helsinki, Oulu ja Vaasa) kuulemistilaisuutta, ja on kuullut kaikkiaan yli sataa asiantuntijaa. Tämän lisäksi saatiin kirjallinen lausunto 24 taholta (ks. Liite 2). Työryhmän työtä tukemaan tilattiin kansainvälinen vertailu parhaista käytännöistä (4Front Oy), tehtiin erillisselvitys tytäryhtiötaloudesta (Tero Luoma) sekä toteutettiin sähköiset kyselyt keskeisille sidosryhmille (mm. kotitaloudet, pääomasijoittajat). Lisäksi TEM:n Yrityskatsaus 1/2021 keskittyi teemaan ”Vastuullinen ja osaava kotimainen omistajuus”. Aineisto on saatavilla ohjelman hankeikkunasta: <https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM094:00/2020>

Työryhmän raportti luovutettiin TEM:lle 24.3.2021.

1 Avaussanat

Suomella on edessä valtavat haasteet. Suomen asukasta kohti laskettu BKT on jäänyt jälkeensä esimerkiksi muiden Pohjoismaiden kehityksestä. Valtiovarainministeriön tuoreen arvion (VM julkaisuja 2021:6) mukaan Suomen BKT:n arvioidaan kasvavan vain 10 prosenttia vuosina 2021–2030, kun Ruotsin, Norjan ja Tanskan BKT:n kasvuksi arvioidaan samana aikana yli 20 prosenttia. Eroa kasvuvauhdille selittää erityisesti työllisyysasteen ja työn tuottavuuden nopeampi kasvu verrokkimaissa.

Edellistä vuosikymmentä voimakkaampi talouskasvu on Suomelle välttämättömyys, jos haluamme turvata hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen. Talouskasvuun vaikuttavat ennen kaikkea menestyminen vientimarkkinoilla, työn määrä ja kokonaistuottavuus. Kasvuhakuinen vastuullinen ja osaava kotimainen omistajuus voi vahvistaa näitä tekijöitä ratkaisevasti.

Vaativa tavoite alkaneelle vuosikymmenelle olisi kahden prosentin keskimääräinen BKT:n kasvuvauhti asukasta kohden. Mikäli BKT-kulua kilpailijamaihin halutaan kuroa kiinni, kasvutavoitteen tulee olla vieläkin kunnianhimoisempi. Tässä onnistumiseksi tarvitaan määrätietoisia toimia. Keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat kuitenkin suomalaisten omilla käsissä. Koska tuottavuuden kasvu syntyy pitkälti yrityksissä, talkoisiin tarvitaan mukaan kasvun edellyttämiin panostuksiin osallistuvia omistajia.

Työryhmä on seurannut tiiviisti Covid-19 pandemian vaikutuksia sekä kotitalouksiin että yrityksiin. Vaikutukset talouden eri sektoreilla vaihtelevat suuresti. Joillakin aloilla liike-toiminta on supistunut niin rajusti, että konkurseja on odotettavissa, toisilla aloilla vaikutus on rajallinen. Varmuudella voidaan kuitenkin todeta, että kriisin aiheuttamissa konkurseissa tuhoutuu osaamista ja pääomia ilman, että tuho olisi millään tavalla luovaa. Myös jokainen kriisin takia menetetty työpaikka on tarpeeton menetys.

Pandemian seurauksena digitalisaatio ja vihreä siirtymä ovat nopeutuneet. Raha ei ole maailman historiassa koskaan ollut näin halpaa ja kotitalouksien kiinnostus osakesääntämiseen ja vastuullisuuteen on korkeammalla kuin koskaan. Tässä ympäristössä nopea siirtyminen tulevaisuuden kannalta kestäviin rakenteisiin ja rahoituksen malleihin on yhtä lailla otollista kuin olennaistakin. Omistajat ovat yhteiskunnan kannalta tärkeitä kasvun rahoittajia ja päätöksentekijöitä. Kotitalouksien aktivoiminen omistajuuteen ja yrittäjyyteen liittyy yritysten ja yksilöiden arvomaailmat yhteen.

Tehokkaan ja vahvan omistajayhteiskunnan merkitys korostuu ennen kaikkea korona-kriisin kaltaisissa tilanteissa. Osa työryhmän toimenpide-esityksistä tarjoaa helpotusta yritysten ja kotitalouksien tämän hetken omistajuuteen liittyviin haasteisiin. Pääosin ehdotukset kuitenkin tähtäävät siihen, että suomalainen yhteiskunta ja suomalaiset olisivat huomattavasti nykytilannetta vahvempia kohtaamaan myös tulevaisuuden haasteet.

Lähitulevaisuuden massiivista julkisen talouden kestävyysvajetta ei kateta yksin menoleikkauksilla tai veronkorotuksilla. Tarvitsemme merkittävää viennin kasvua ja monella rintamalla tapahtuvaa uudistumista. Talouden rakenneuudistukset koskevat ennen kaikkea työllisyysasteen nostamista, tuottavuuden kohottamista, menestymistä kansainvälisessä kilpailussa sekä julkisen sektorin tehostamista. Näissä asioissa Suomi voi ottaa oppia tärkeimmistä verrokkimaista, kuten Saksasta ja Ruotsista.

Hyvinvoinnin perustana oleva lisäarvo tehdään yrityksissä. Merkittävä osa kokonaistuotavuuden kasvusta on seurausta innovaatioista. Työryhmä tukee vahvasti tavoitetta, jolla TKI-rahoituksen BKT-osuus nostetaan neljään prosenttiin. Ilman merkittävää yli hallituskausien jatkuvaa panostusta t&k-toimintaan, talouden rakenteellista peruseremonttia ja vahvempaa kotimaista omistajuutta hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja murenee merkittävästi.

Yritysten kasvu ja kansainvälistyminen lähtevät omistajista. Uskomme työryhmässä siihen, että vahva kotimainen omistajuus auttaa sekä suomalaisia yrityksiä kiristyvässä globaalissa kilpailussa että Suomea kansantaloutena kasvamaan. Yritysten toimintaympäristön tulee olla sellainen, että se kannustaa yrityksiä investoimaan kotimaahan. Vastuullisemmalla kotimaisella omistajuudella vahvistetaan Suomen kestävä kasvun ohjelman (Valtioneuvoston julkaisu 2020:35) investointi- ja uudistustavoitteita, ja siten edistetään talouden välttämätöntä rakennemuutosta ja uudistumista.

Työryhmä asetti kotimaisen omistamisen ohjelmalle seuraavat tavoitteet: (1) Hyvä, vahva ja omistautunut kotimainen omistajuus, (2) Kotimaisen omistajapohjan laajentaminen ja monipuolistaminen sekä (3) Myönteisempi asenneilmapiiri omistajuuteen.

Tavoitteisiin pyritään myös omaksumalla verrokkimaista parhaita käytäntöjä. Tästä hyvä esimerkki on vuoden 2020 alusta mahdolliseksi tullut osakesäästötili, jonka suosio ylitti kaikki odotukset. Tilejä avattiin vuonna 2020 152 000, ja osakesäästäjien määrä kasvoi 13 prosenttia vuoden aikana.

Työryhmä toivottaa lämpimästi tervetulleeksi Aalto-yliopiston kauppakorkeakouluun tänä vuonna perustettavan omistajuuden professuurin. Professuuri ja omistajuuden osaamiskeskuksen perustaminen edustavat juuri sellaista yksityisen sektorin aloitteellisuutta, jota myönteisen suomalaisen omistajuusilmapiirin luominen edellyttää. Tarvitsemme lisää luotettavaa tutkimustietoa omistajuudesta.

Työryhmän työssä on tunnistettu omistautuneen, vastuullisen ja osaavan omistajuuden piirteet ja nykytilanteen kipukohdat sekä esitetty toimenpiteitä omistajuuden toimintaympäristön ja osaamisen vahvistamiseksi. Tämän työn perusteella uskomme siihen, että kotimaisen omistajuuden mahdollistaman vaurastumisen kautta vahvistetaan hyvinvointiyhteiskuntamme rahoitus pohjaa kestävästi.

Työryhmä katsoo, että sekä kotimaista että ulkomaista omistajuutta tarvitaan täydentämään toinen toisiaan. Kun suomalaiset toimivat itse aktiivisesti kotimaahan panostavina omistajina, voimme uskottavasti ja esimerkkien kautta osoittaa maamme tarjoavan hyvän toimintaympäristön myös kansainvälisten sijoittajien ja omistajien investoinneille ja kestäväälle rahoitukselle.

Suomella pitää olla huomattavasti nykyistä suurempi valmius ja tahtotila houkutella ja ottaa vastaan myös ulkomaalaisia huippuosajia. Maailmanluokan osaamiskeskusten kehittäminen ja omistajayhteiskunnan rakenteiden vahvistaminen takaavat osaltaan myös sen, että Suomi koetaan turvalliseksi ja kannustavaksi ympäristöksi omistaa.

Viimekädessä ratkaisevaa on pitkän aikavälin poliittinen tahtotila sekä myönteinen asenneilmapiiri omistajuuteen ja vaurastumiseen. Kysymys on ollut ilmassa jo vuodesta 1952. Myös työryhmä esittää nykyiselle ja tuleville hallituksille saman kysymyksen. Halutaanko, että Suomi ja suomalaiset vaurastuvat? Halutaanko Suomessa turvata hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus vastuullisesti ja kestäväällä tavalla?

Juha Sipilä
Työryhmän puheenjohtaja

Philip Aminoff
Työryhmän varapuheenjohtaja

Kari Jussi Aho

Jenny Hasu

Johanna Ikkäheimo

Sari Lounasmeri

Jyrki Mäkynen

2 Visio 2030 – Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa

”Omistamisella on merkitystä. Ei ole yhdentekevää kuka omistaa, mitä omistaa, miksi omistaa, miten omistaa ja milloin omistaa” (Tero Luoma, Taaleri Oyj, 3.9.2020).

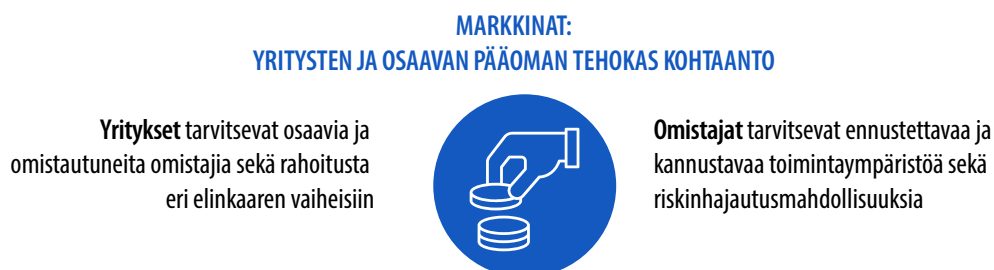
2.1 Lähtökohdat

Hyvällä vastuullisella omistajuudella on vahva yhteys talouden kasvuun ja kokonaistuotavuuden kehitykseen. Osaava omistaminen luo yhtäältä vaurautta, joka mahdollistaa kasvun ja lisää investointipotentiaalia, ja toisaalta kasvattaa kansakunnan varallisuutta, joka osaltaan mahdollistaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen myös tulevaisuudessa.

Hyvällä omistajuudella vaikutetaan myönteisesti yrityksen menestymiseen sen elinkaaren eri vaiheissa. Omistajuus on omistautumista, välittämistä ja huolenpitoa, joka synnyttää, kehittää ja ylläpitää yritystoimintaa. Hyvä omistaja on vastuullinen, määrittelee yritykselle arvot ja edellyttää niiden mukaista toimintaa. Hyvä omistaja tunnistaa markkinoiden tarpeet. Omistajuus myös uudistuu koko ajan. Hyvä omistajuus on samalla vastuullista omistajuutta.

Omistajuus on vaikuttamista. Yritystoiminnassa ylintä vaikutusvaltaa käyttävät omistajat. Hyvä omistaja ottaa huomioon eri sidosryhmien tarpeet. Omistajuudella vaikutetaan yhtiöiden kotipaikkoihin, avainhenkilöiden valintoihin, vastuullisiin investointeihin ja kestävään kasvuun.

Hyvä omistajuus luo globaalissa kilpailussa ja arvoketjuissa menestyviä suomalaisia yrityksiä. Menestyvät yritykset luovat työpaikkoja, investoivat ja luovat samalla myös uutta veropohjaa ja uutta vaurautta. Tuottavuuden kasvu syntyy korkean arvonlisän osaamisesta ja kansainväliseen kasvuun yltävistä vientiyrityksistä. Kasvava yritystoiminta investoi tuotekehitykseen, kaupallistamiseen ja kansainvälisen liiketoiminnan laajentamiseen. Tähän kaikkeen tarvitaan runsaasti osaavaa pääomaa, sekä kotimaista että ulkomaista. Mitä paremmin pääomamarkkinat toimivat, sitä paremmin rahoituksen kysyntä ja tarjonta kohtavat ja talous kasvaa.

Kuvio 2.1. Yritysten ja pääoman kohtaanto

Omistajuudella – sekä suoraan että välillisesti – on merkittävä rooli hyvinvointiyhteiskuntamme rahoittamisessa. Omistajuus on myös yhteiskunnallista vastuunkantoa. Omistajuus on hyvää huolenpitoa globaaleista rajallisista resursseista. Omistaminen voi olla arvovalinta, ja sillä voi vaikuttaa myös kestävään kehitykseen ja ilmastonmuutoksen torjuntaan. Sillä voidaan ohjata pääomia ja investointeja kehittämään sekä uusia teknologioita että kestäviä ratkaisuja.

Turvatut omistusoikeudet ja omaisuuden suoja ovat toimivan oikeusjärjestelmän perusta. Mitä paremmin omistajuutta arvostetaan, sitä parempi on toimintaympäristö investoinneille ja kestävälle talouskasvulle. Vahva kotimainen omistaminen on osa itsenäisyyttä, huoltovarmuutta, kriisinsietokykyä ja turvallisuuspolitiikkaa. Strategisilla omistuksilla on selkeä kansallinen intressi.

Suomi on historiallisesti pääomaköyhä. Myös omistajaosaamisessa, asenteissa ja omistamisen kulttuurissa on parannettavaa. Suomi tarvitsee kotimaisen omistamisen rinnalla kansainvälistä pääomaa ja omistajaosaamista nyt ja tulevaisuudessa. Monet merkittävät suomalaiset yritykset ovat syntyneet ulkomaisen pääoman avulla.

2.2 Vastuullinen ja osaava omistajayhteiskunta

Tulevaisuudessa omistajuudella on keskeinen rooli Suomen ja suomalaisten vaurastumisessa. Suomi on omistajayhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus olla omistaja. Vastuullisen omistajuuden kulttuuri sekä vaurastumisen hyväksyminen ovat osa 2030-luvun suomalaista identiteettiä. Asenneilmapiiri omistajuuteen on avoin ja kannustava. Omistaminen eri muodoissaan koskee meitä kaikkia. Vastuullisessa ja osaavassa omistajayhteiskunnassa

1. vallitsee vahva yrittäjyysaktiiviteetti ja uusyritystoiminta. Yrittäjyys on arvostettua ja uusia yrityksiä syntyy runsaasti. Yrittäjät ovat kasvuhakuisia ja kasvun, riskinoton ja työpaikkojen luomisen kannusteet ovat kunnossa. Omistajanvaihdokset onnistuvat sujuvasti.

2. Suomi on maailman paras startup- ja kasvuyritystoiminnan ekosysteemi ja kansainvälisesti tunnettu innovaatioistaan ja osaamisestaan. Suomi on houkutteleva, turvallinen ja avoin kansainvälisille sijoittajille, osaajille ja potentiaalisimmille kasvuyrityksille. Kotimaiset ja kansainväliset pääomasijoittajat ja enkelisijoittajat ovat vahvasti rahoittamassa ja auttamassa kasvua. Syntyy menestystarinoita, yksisarvisia ja onnistuneita irtautumisia, joista pääoma ja osaaminen kanavoituvat uusiin yrityksiin.
3. Talouden perustana toimii vahva yrittäjä- ja perheomisteinen pk-yritysten joukko (suomalainen Mittelstand), jolla on merkittävä asema toimialansa kansainvälisillä markkinoilla ja Suomen ulkomaankaupassa. Keskisuurten yritysten asema on vahvistunut mm. ulkomaisten yritysostojen kautta. Sukupolvenvaihdokset onnistuvat sujuvasti ilman, että yrityksen toiminta kärsii. Seuraavat sukupolvet ovat halukkaita ja hyvin koulutettuja jatkamaan liiketoimintaa.
4. Suomessa on elinvoimainen pörssi ja vahvat pääomamarkkinat, jotka kanavoivat pääomat yrityssectorille tehokkaasti. Listautumismarkkina on aktiivinen, pörssin päälista on laaja ja First North tarjoaa vartenotettavan vaihtoehdon kasvuyrityksille. Finanssiala toimii myös vahvana vientialana ja kanavoii kansainvälistä pääomaa Suomeen.
5. Instituutioilla, säätiöillä ja muilla isoilla omistajilla on keskeinen rooli pitkäaikaisten investointien rahoittajina samoin kuin hyvien omistuskäytäntöjen sekä hyvän hallintotavan edistämisessä markkinoilla. Omistamisen tuotoilla saadaan aikaan laajasti hyviä vaikutuksia yhteiskunnassa, esimerkiksi apurahasäätiöiden lahjoitusten kautta. Markkinoilla on riittävästi sekä kotimaista että kansainvälistä pääomaa, ja rahastojen koko sekä hallinnointiosaaminen ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä.
6. Omistajuus demokratisoituu ja kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus omistaa ja käyttää omistajavaltaa. Kotitaloudet kokevat säästämisen, sijoittamisen ja omistamisen omakseen ja suomalaisten sijoittamien varojen määrä kasvaa merkittävästi. Sijoittamisesta tulee suosittua ja arkipäiväistä ja merkittävä osa talletusvaroista ohjautuu jatkossa tuottavaan omistajuuteen. Kansalaisten varallisuus on laajentunut asuntovarallisuudesta monipuoliseen sijoitusvarallisuuteen ja osakesäästämisen kulttuuri on vahvistunut ja laajentunut.
7. Vapaaehtoinen eläkesäästäminen on osa normaalia arkea. Kotitaloudet tunnustavat omistajuuden pitkäjänteiseksi vastuulliseksi toiminnaksi, joka lisää sekä omaa että tulevien sukupolvien hyvinvointia. Kansalaisten vaurastuminen lisää hyvinvointia kaikkialla yhteiskunnassa.

8. Henkilöstöomistamisen mallit ovat keskeinen osa yritysten palkitsemiskulttuuria. Henkilöstöomistukset ovat yleistyneet sekä suorina omistuksina, optioina että henkilöstörahojen muodossa. Vaurastuminen ja omistaminen ovat osa 2030-luvun työelämää, paikallista sopimista ja työmarkkinaretoriikkaa.
9. Osuustoiminnallisen pitkäaikaisen omistajuuden mahdollisuudet yhteisöomistuksen muotona esimerkiksi infrastruktuurin ja muiden yhteiskunnallisesti tärkeiden omaisuuserien omistamisessa hyödynnetään tehokkaasti muun kaupallisen osuustoiminnan ohella.
10. Valtion ensisijainen tehtävä on turvata yrittäjyydelle ja omistajuudelle markkinaehtoiset ja turvalliset puitteet. Lisäksi valtio toimii strategisena omistajana kansallisen intressin kannalta merkittävässä yhtiöissä. Valtio-omistus on tarkoituksenmukaista, pitkäjänteistä, aktiivista ja tuottavaa. Valtio-omistus on hyvää ja tehokasta huolenpitoa yhteisestä omaisuudestamme.
11. Kunnat, maakunnat ja kaupungit ovat merkittäviä paikallisia omistajia. Kunnallisia omistusrakenteita ja omaisuuden tuottavuutta parannetaan rakenteellisilla omistusjärjestelyillä sekä alueellista omistajaosaamista kehittäväällä tavalla, joka edistää yksityisten yritysten asemaa markkinoilla.
12. Suomalainen yhteiskunta panostaa omistajuuden osaamiseen kaikilla koulutusasteilla, aina peruskoulusta alkaen. Suomi on osaavan omistamisen malliyhteiskunta, ja kotimainen omistajuus on vakiinnuttanut paikkansa myös akateemisessa keskustelussa ja tutkimuksessa. Suomessa on kansainvälisesti tunnustettu omistajuuden professuuri ja osaamiskeskus, ja omistajuuden osaamisesta on kehittynyt menestyvä suomalainen vientituote. Osana omistamisen osaamista hyödynnetään tehokkaasti rahoitusmarkkinoiden digitalisaation luomia mahdollisuuksia perinteisten rahoitusvälineiden rinnalla.
13. Osaaminen on Suomen arvokkain pääoma. Suomessa panostetaan kilpailijamaita enemmän tutkimukseen ja innovointiin. Suomessa osataan hyödyntää aineeton pääoma ja immateriaalioikeudet keskeisenä omaisuuden muotona. Väylä innovaatioista omaisuudeksi toimii.

3 Toimenpide-esitykset

Visiossa omistajuutta tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkia suomalaisia, niin kotitalouksia, yrittäjiä, yrityksiä kuin instituutioita koskevana asiana. Tästä syystä myös toimenpide-esitysten kirjo on laaja. Toimenpide-esitykset muodostavat kokonaisuuden, jotka työryhmän mielestä ovat välttämättömiä, jotta visio omistajayhteiskunnasta toteutuu.

Taulukko 1 sisältää listauksen sekä lyhyen että pitkän tähtäimen toimenpide-esityksistä. Työryhmän arvion mukaan lyhyen tähtäimen toimenpiteet (43 kpl) olisi realistista toteuttaa jo pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimikauden aikana. Pitkän tähtäimen toimenpiteet (25 kpl) muodostaisivat puolestaan selkeän kokonaisuuden, kun valmistellaan seuraavan hallituksen ohjelmaa kaudelle 2023–27.

Työryhmän työssä tunnistettiin lisäksi tiettyjä ison mittakaavan rakenteellisia toimenpidekokonaisuuksia (verotus, asenneilmapiiri, talous- ja omistajaosaaminen), jotka ovat välttämättömiä perusrakenteita omistajayhteiskunnan taustalla. Nämä luvussa 3.2 tarkasteltavat rakenteelliset toimenpidekokonaisuudet edellyttävät toteutuakseen kuitenkin vahvaa tahtotilaa ja useampien hallituskausien määrätietoista työtä.

3.1 Lyhyen ja pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset

Taulukko 1. Lyhyen ja pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>1) Vastuullisessa ja osaavassa omistajayhteiskunnassa vallitsee vahva yrittäjyysaktiiviteetti ja uusyritystoiminta.</p> <p>Yrittäjyys on arvostettua ja uusia yrityksiä syntyy runsaasti. Yrittäjät ovat kasvuhakuisia ja kasvun, riskinoton ja työpaikkojen luomisen kannusteet ovat kunnossa. Omistajanvaihdokset onnistuvat sujuvasti.</p>	<p>1. Varmistetaan, että yrityksille on niiden elinkaaren jokaisessa vaiheessa riittävät kannustimet ja rahoitusvälineet (ns. saumaton polku) (ks. liite 1.) (TEM, VM)</p> <p>2. Muutetaan yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi lakia siten, että mahdollistetaan listaamattoman yrityksen osakemyynti toimivalle johdolle tai muuten rajatulle joukolle työntekijöitä vastaavalla tavalla kuin tuloverolain 66 a S:ssä nyt määritellään veronalaisen ansiotulon muodostumisesta henkilöstöannissa.² (VM)</p> <p>3. Kehitetään ja vakinaistetaan kansallinen ja maakuntatason omistajanvaihdoksia edistävä palveluntarjonta.³ Turvataan palvelun jatkuva rahoitus. (TEM, ELY:t)</p> <p>4. Kehitetään yritysten ja omistajanvaihdosten tilastointia tavalla, joka mahdollistaa omistajuuden ajantasaisen ja jatkuvan arvioinnin.⁴ (Tilastokeskus)</p> <p>5. Käynnistetään omistajanvaihdosten edistämistä koskeva vaikuttavuusinvestointihanke.⁵ (TEM)</p> <p>6. Perustetaan maakunnalliset omistajanvaihdosfoorumit niihin maakuntiin, joista ne puuttuvat. (Maakuntien liitot)</p> <p>7. Nostetaan Finnveran yrittäjälainan⁶ 100 000 euron enimmäismäärää merkittävästi. (Finnvera)</p> <p>8. Kannustetaan nuoria omistajia olemassa olevien yritysten jatkajiksi mm. luomalla ”Yrittäjäksi yritysostolla” valmennuskoulutusohjelma. (OKM, TEM)</p>	<p>1. Toteutetaan seuraavat rakenteelliset pitkän tähtäimen toimenpiteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kannustava, ennustettava ja neutraali verojärjestelmä, - talous- ja omistajaosaamisen vahvistaminen sekä - myönteisen asenneilmapiirin luominen. (VM, OKM, ministeriöt) <p>(ks. alla luku 3.2).</p> <p>2. Kehitetään yritysten jatkamista koskevaa jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa. (OKM)</p>

1 Toimenpide-esitykset esitetään juoksevasti numeroituna, mutta ne eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

2 Ostajalta vaaditaan vähintään kolmen vuoden pituinen työsuhde, jonka aikana on maksettu vähintään työehtosopimuksen mukaista minimipalkkaa. Osakkeet on omistettava vähintään kolme vuotta.

3 Palvelun sisältö tulee määritellä riittävän yksityiskohtaisesti. Vastuuorganisaatiolla on palvelun järjestämis-, koordinaatio- ja tulosvastuu sekä vastuu alueellisten verkostojen johtamisesta ja olemassa olevan palveluntarjonnan kartoittamisesta. Työryhmä suosittelee jatkotyössä tutustumaan mm. saksalaiseen ”NexxtChange” yritysörssin toimintamalliin.

4 Omistajuuteen liittyvä tilastointi määritellään ja mahdolliset lähdeaineistot, lähinnä omistajuuteen liittyen selvitetään erikseen. Suomessa toimivien yritysten osalta aineisto kattaisi omistusrakenteen tilastoinnin (ml. omistajanvaihdokset) sekä mm. eri omistuspohjaisten yritysten työpaikkojen, liikevaihdon ja viennin tilastoinnin. Tilastoinnissa tulisi huomioida lisäksi suomalaisten yritysten taseen tarkastelu mm. oman ja vieraan pääoman kehityksen näkökulmasta.

5 Vaikuttavuusinvestointien osaamiskeskuksen kilpailuttaman hankkeen tavoitteeksi tulee asettaa onnistuneiden omistajanvaihdosten myötä erikseen määritelty lisäys valtion (tulo)verokertymässä ja työllisyydessä.

6 Vuonna 2019 yrittäjälainaa myönnettiin runsaalle 500 yrittäjälle 26,4 miljoonaa euroa omistajanvaihdoksiin. Rahoitus kohdistuu noin joka kolmanteen-neljänteen vuositasolla toteutettuun omistajanvaihdokseen.

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>2) Suomi on maailman paras startup- ja kasvuyritystoiminnan ekosysteemi ja kansainvälisesti tunnettu innovaatioistaan ja osaamisestaan.</p> <p>Suomi on houkutteleva, turvallinen ja avoin kansainvälisille sijoittajille, osaajille ja potentiaalisimmille kasvuyrityksille. Kotimaiset ja kansainväliset pääomasijoittajat ja enkelisijoittajat ovat vahvasti rahoittamassa ja auttamassa kasvua.</p> <p>Syntyy menestystarinoita, yksisarvisia ja onnistuneita irtautumisia, joista pääoma ja osaaminen kanavoituvat uusiin yrityksiin.</p>	<p>9. Kehitetään malli, jossa tuetaan tutkimusorganisaatioiden, yliopistojen ja yritysten ulkopuolella syntyvien korkeaan teknologiaan ja osaamiseen perustuvien tuotekehitysaihioiden, ideoiden ja keksintöjen jatkojalostamista ja kaupallistamista (mm. VTT:n ja Spark Finlandin kokemusten pohjalta). (TEM, OKM)</p> <p>10. Perustetaan ns. kanssasijoitusrahasto⁷, joka sijoittaa businessenkeleiden sijoittajaryhmittymien tekemien rahoituskierroksien rinnalla. Rahaston tavoitekoko on 100 miljoonaa euroa. (TEM)</p> <p>11. Toteutetaan pk-rahoitussetelin pilotointi yritysten pääoma- ja rahoitusrakenne sekä omistajanvaihdosten suunnitteluun.⁸ (TEM, ELY, BF)</p> <p>12. Parannetaan yksinyrittäjien (ml. toiminimiyrittäjät) toimintaedellytyksiä⁹ sekä työllistämismahdollisuuksia muun muassa turvaamalla pääsy Business Finlandin kehittämisspalveluihin ja tukiohjelmiin. (TEM, BF, ELY)</p> <p>13. Kannustetaan kaupunkeja ja kuntia kehittämään uutta yritystoimintaa edistäviä yhteistyön malleja ja startup-ekosysteemejä (esim. Maria01¹⁰, CampusMaria). (kunnat, Kuntaliitto)</p> <p>14. Lisätään Finnveran kasvulainan¹¹ ("juniorilaina") käyttöä vähintään kaksinkertaiseksi. (Finnvera)</p>	<p>3. Tuetaan kansallisesti ja kansainvälisesti verkostoituneen toimintamallin kehittämistä korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa syntyvien ideoiden kaupallistamiseksi.¹² (TEM, OKM, ministeriöt)</p>

7 Tavoitteena on noin 20–30 miljoonan euron sijoitukset vuosittain. Rahaston tulee olla voittoa tavoitteleva, ja mahdollisena instrumenttina olisi myös pääomalaina. Työryhmä suosittelee jatkotyössä tutustumaan erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan kansasijoitusrahastoihin, kuten *AngelCoFund* ja *Delta Fund* -malleihin.

8 Pilotointi toteutetaan esimerkiksi BF:n innovaatioasetelin tai ELY:n kehittämisavustuksen soveltamisalaa laajentamalla. Palvelu ostetaan yksityiseltä toimijalta.

9 Julkisia palveluita ja rahoitusta tulee kehittää tiedostaen erityisesti se, että useat yksinyrittäjät haluavat toimia verkostoissa (esim. koodarit) sen sijaan, että kokisivat ulkopuolisen työntekijän palkkaamisen välttämättömäksi. Myös verkostoitumismallin edellytykset tulee turvata palvelu- ja tukiohjelmissa tehokkaasti.

10 Maria 01 -kampussesta on kasvamassa Euroopan mitassakin merkittävä startup-keskus, jossa toimii jo yli 150 yritystä. Vuonna 2020 yritykset keräsivät yhteensä 172 miljoonaa euroa rahoitusta.

11 Kasvulaina on juniorilaina-tyyppinen rahoitusmuoto, jonka avulla pyritään yritysten tasetta vahvistamalla saamaan mukaan markkinaehtoisia rahoittajia sellaisiin vaikuttavuudeltaan ja kannattavuudeltaan hyväksi arvioituihin rahoitushankkeisiin, jotka muuten eivät ehkä toteutuisi korkean hankeriskin vuoksi.

12 Ehdotus tukee erityisesti t&k-tiekartan kumppanuusmallin ja tulevan IPR-strategian toimeenpanoa. Kehitystyötä tehdään mm. VTT:n ja Spark Finlandin kokemusten pohjalta.

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>3) Talouden perustana toimii vahva yrittäjä- ja perheomisteinen pk-yritysten joukko (suomalainen Mittelstand), jolla on merkittävä asema toimialansa kansainvälisillä markkinoilla ja Suomen ulkomaankaupassa. Keskisuurten yritysten asema on vahvistunut mm. ulkomaisten yritysostojen kautta. Sukupolvenvaihdokset onnistuvat sujuvasti ilman, että yrityksen toiminta kärsii. Seuraavat sukupolvet ovat halukkaita ja hyvin koulutettuja jatkamaan liiketoimintaa.</p>	<p>15. Laaditaan Suomen Mittelstand-strategia¹³ Yrittäjyysstrategian rinnalle. (TEM)</p> <p>16. Laaditaan pohjoismainen selvitys perheyriyten sukupolvenvaihdoksista ja verokäytäntöjen vaikutuksista omistajuuteen, yritysten jatkuvuuteen ja suoriutumiseen. (VM)</p> <p>17. Perustetaan työryhmä kehittämään pitkäjänteistä rahoitusta perheyriyten kasvuun ja kansainvälistymiseen. (Perheyriyten liitto, perheyriyden sijoitusyhtiöt, Tesi, Pääomasijoittajat, eläkeyhtiöt, Nasdaq)</p> <p>18. Kehitetään Finnveran pk-yritysten viennin rahoitustuotteita (mm. suorat vientiluotot) ja lisätään niiden käyttöä. (TEM, Finnvera)</p>	<p>4. Kiirehditään maksukyvyttömyyslainsäädännön uudistamista (mm. uuden alun mahdollisuus). (OM)</p> <p>5. Muutetaan lainsäädäntöä siten, että talouden poikkeustilanteissa turvataan yritystoiminnan jatkuvuus niin, että elinkelpoiset, kriisin takia väliaikaisesti taloudellisissa vaikeuksissa olevat yritykset voisivat jatkaa toimintaansa mahdollisimman keskeytyksettä ilman, että hallinnolliset menettelyt¹⁴ vievät liikaa aikaa ja aiheuttavat tarpeetonta hallinnollista taakkaa. (ministeriöt)</p>
<p>4) Suomessa on elinvoimainen pörssi ja vahvat pääomamarkkinat, jotka kanavoivat pääomat yrityssektorille tehokkaasti. Listautumismarkkina on aktiivinen, pörssin päälista on laaja ja First North tarjoaa varteenotettavan vaihtoehdon kasvuyrityksille. Finanssiala toimii myös vahvana vientialana ja kanavoi kansainvälistä pääomaa Suomeen.</p>	<p>19. Laaditaan toimenpidesuunnitelma, millä pienennetään yritysten listautumiskynnystä, ja arvioidaan mm.</p> <p>a) listautumisen kustannukset,</p> <p>b) listayhtiöiden sääntelytaakka huomioituna sijoittajansuoja,</p> <p>c) pääomamarkkinaunionin esitykset,</p> <p>d) äänivaltaosakkeisiin liittyvät käytännöt ja</p> <p>e) verokohtelu. (VM, Nasdaq)</p>	<p>6. Tehdään pörssi tutuksi listautumiskanavana, mm.</p> <p>a) listautumiskoulutuksen laajentaminen (Nasdaq, SY)</p> <p>b) syvennetään pörssiosaamista toisen asteen ja korkeakouluopetuksessa. (OKM)</p> <p>7. Edistetään osakekaupankäynnin läpinäkyvyyttä (mm. dark pool markkinoiden analyysi). (OM, TEM, VM)</p>

¹³ Työryhmä suosittelee tutustumaan erityisesti Saksan Mittelstand-ohjelmaan sekä Irlannin yrittäjyysstrategiaan.

¹⁴ Esim. konkurssiselvitys ja saneerausmenettely.

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>5) Instituutioilla, säätiöillä ja muilla isoilla omistajilla on keskeinen rooli pitkäaikaisten investointien rahoittajina samoin kuin hyvien omistuskäytäntöjen sekä hyvän hallintotavan edistämisessä markkinoilla. Omistamisen tuotoilla saadaan aikaan laajasti hyviä vaikutuksia yhteiskunnassa, esimerkiksi apurahasäätiöiden lahjoitusten kautta. Markkinoilla on riittävästi sekä kotimaista että kansainvälistä pääomaa, ja rahastojen koko sekä hallinnointiosaaminen ovat kansainvälisesti kilpailukyisiä.</p>	<p>20. Hyödynnetään tehokkaammin EU:n oman pääoman ehtoista rahoitusta¹⁵ (mm. kestävä rahoitus ml. ilmasto- ja energiainfrastruktuuri). (TEM, LVM, YM)</p> <p>21. Selvitetään lainsäädännön muuttamista siten, että sallitaan säätiöiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen veroneutraali sijoittaminen suomalaisiin kommandiittiyhtiömuotoisiin pääomasijoitus- ja vaikuttavuusrahastoihin. (VM)</p> <p>22. Kehitetään yksityisiä ja julkisia toimintamalleja kansainvälisen pääoman ja osaamisen houkuttelemiseksi Suomeen sekä suomalaisten hallintotiimien kansainvälistämiseksi.¹⁶ (Pääomasijoittajat, TEM)</p> <p>23. Kannustetaan isoja ja keskisuuria yrityksiä perustamaan yritysten venture capital-yhtiöitä. (TEM)</p>	<p>8. Selvitetään konkreettisia tapoja edesauttaa kotimaisia institutionaalisten sijoittajien mahdollisuuksia sijoittaa enemmän suomalaisiin listattuihin ja listaamattomiin osakkeisiin, pääomasijoitusrahastoihin ja listautumisanteihin. (TEM, VM, STM)</p> <p>9. Jatketaan Kasvurahastojen rahasto-ohjelmaa¹⁷ (KRR V ja VI). (TEM, Tesi)</p> <p>10. Toteutetaan suomalaisen pääomasijoitusmarkkinan kokonaisarviointi¹⁸ tavoitteena toimialan merkittävä kasvu ja osaamisen vahvistuminen. (TEM)</p>
<p>6) Omistajuus demokratisoituu ja kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus omistaa ja käyttää omistajavaltaa.</p> <p>Kotitaloudet kokevat säästämisen, sijoittamisen ja omistamisen omakseen ja suomalaisten sijoittamien varojen määrä kasvaa merkittävästi.</p> <p>Sijoittamisesta tulee suosittua ja arkipäiväistä ja merkittävä osa talletusvaroista ohjautuu jatkossa tuottavaan omistajuuteen.</p> <p>Kansalaisten varallisuus on laajentunut asuntovarallisuudesta monipuoliseen sijoitusvarallisuuteen ja osakesäästämisen kulttuuri on vahvistunut ja laajentunut.</p>	<p>24. Nostetaan osakesäästötillille sijoitettavien rahavarojen enimmäismäärä 100 000 euroon. (VM)</p> <p>25. Selvitetään mahdollisuutta liittää osakesäästötili osaksi äitiyspakkausta. Suomen valtio avaa jokaiselle vastasyntyneelle Suomessa vakituisesti asuvalle ”Lapsen Osakesäästötilin”, jolle valtio lahjoittaa 300 euroa. Varojen sijoittamisesta päättävät huoltajat, joille annetaan riippumatonta sijoitusmateriaalia äitiyspakkauksessa ja neuvolassa.¹⁹ (VM)</p> <p>26. Kannustetaan pörssiyrityksiä järjestämään yhtiökokoukset pandemiarajoitukset huomioiden hybridimuotoisina niin, että kaikilla osallistujilla on paikasta riippumatta mahdollisuus käyttää reaaliaikaisesti omistajan oikeuksiaan. (pörssiyritykset, OM)</p> <p>27. Selvitetään kaikkien omistajien oikeuksien toteutuminen pörssissä tehdyissä yrityskauppa- ja osakeantitilanteissa. (OM)</p>	<p>11. Jatketaan osakesäästämisen pitkäjänteistä edistämistä selvittämällä mm. mahdollisuuksia kehittää osakesäästötiliä. (VM)</p>

¹⁵ Erityisesti InvestEU:n budjettitakaus, EIP-ryhmän rahoitus ja Euroopan innovaationeuvoston instrumentaatio.

¹⁶ Vahvistetaan mm. Suomi-brändiä erilaisilla sijoittajatapaamisilla ja markkinoimalla systemaattisesti sekä menestystarinoita että suomalaista start-up -ekosysteemiä. Tavoitteena on, että Suomi on houkutteleva, turvallinen ja avoin kansainvälisille sijoittajille, osaajille ja kasvuyrityksille.

¹⁷ Malli on vivuttanut institutionaalisten sijoittajien varoja listaamattomiin yrityksiin noin 350 miljoonan euron edestä.

¹⁸ Tavoitteen tukemiseksi arvioidaan kotimaisten pääomamarkkinoiden haasteita ja kehitysnäkymiä. Osana kokonaisuutta arvioidaan myös eri julkisten pääomasijoittajien rooli ja elinkeinopoliittiset tavoitteet.

¹⁹ Lapsi saa osakesäästötilin käyttöoikeuden täytettyään 15 vuotta, jolloin koko ikäluokka yhdessä voi perehtyä osakesäästötilin käyttämiseen koulussa.

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>7) Vapaaehtoinen eläkesäästäminen on osa normaalia arkea. Kotitaloudet tunnistavat omistajuuden pitkäjänteiseksi vastuulliseksi toiminnaksi, joka lisää sekä omaa että tulevien sukupolvien hyvinvointia. Kansalaisten vaurastuminen lisää hyvinvointia kaikkialla yhteiskunnassa.</p>	<p>28. Kannustetaan eläkeyhtiöitä toimittamaan vuosittaisen työeläkeotteen oheisaineistona myös tietoa eläkeyhtiöiden sijoituspolitiikasta ja omistuksista (STM, eläkeyhtiöt, Eläketurvakeskus).</p>	<p>12. Kannustetaan vapaaehtoiseen eläkesäästämiseen osakkeita omistamalla. (STM) 13. Kannustetaan suomalaisia alan toimijoita hyödyntämään eurooppalaisen yksilöidyn eläkevakuutus tuotteen²⁰ tarjoamia mahdollisuuksia. (STM, Finanssiala)</p>
<p>8) Henkilöstöomistamisen mallit ovat keskeinen osa yritysten palkitsemiskulttuuria. Henkilöstöomistukset ovat yleistyneet sekä suorina omistuksina, optioina että henkilöstörahojen muodossa. Vaurastuminen ja omistaminen ovat osa 2030-luvun työelämää, paikallista sopimista ja työmarkkinaretoriikkaa.</p>	<p>29. Muutetaan henkilöstörahoilain²¹ 5 §:n niin, että henkilöstöraho voidaan perustaa, jos henkilöstön määrä on vähintään viisi, ja yrityksen liikevaihto tai tätä vastaava tuotto on rahastoa perustettaessa vähintään 100 000 euroa. (TEM)</p>	<p>14. Huomioidaan optioiden rooli kansainvälisten osajien houkuttelussa. Pidetään huoli siitä, että lainsäädännössä huomioidaan suomalaisen optiojärjestelmän kilpailukyky. (TEM, VM) 15. Seurataan listaamattomien yhtiöiden henkilöstöantien verotusuudistuksen (Laki 1071/2020) toimivuutta, ja tarkistetaan kriteerejä tarvittaessa.²² (VM)</p>
<p>9) Osuustoiminnallisen pitkäaikaisen omistajuuden mahdollisuudet yhteisomistuksen muotona esimerkiksi infrastruktuurin ja muiden yhteiskunnallisesti tärkeiden omaisuususerien omistamisessa hyödynnetään tehokkaasti muun kaupallisen osuustoiminnan ohella.</p>	<p>30. Tunnistetaan elinkeinopoliittisissa linjauksissa osuustoiminnan keskeinen rooli edistämässä kotimaista omistajuutta. (TEM)</p>	<p>16. Huomioidaan yritystoiminnan sääntelyssä²³ tasapuolisesti eri yritys- ja liiketoimintamallit. (OM, TEM, VM)</p>

20 Pan-European Personal Pension Product (PEPP).

21 Lain 5 §:n (18.9.2015/1158) mukaan henkilöstöraho voidaan perustaa, jos henkilöstön määrä on vähintään kymmenen, ja jos yrityksen liikevaihto tai tätä vastaava tuotto on rahastoa perustettaessa vähintään 200 000 euroa.

22 Esim. raja-arvojen toimivuus ja konserniyhtiöiden työntekijöiden huomioiminen.

23 Mm. yhteisölakien tasapuolinen kehittäminen, kirjanpitolainsäädäntö sekä kilpailupolitiikan kyky tunnistaa osuustoimintamalli.

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>10) Valtion ensisijainen tehtävä on turvata yrittäjyydelle ja omistajuudelle markkinaehtoiset ja turvalliset puitteet.</p> <p>Lisäksi valtio toimii strategisena omistajana kansallisen intressin kannalta merkittävässä yhtiöissä.</p> <p>Valtio-omistus on tarkoituksenmukaista, pitkäjänteistä, aktiivista ja tuottavaa. Valtio-omistus on hyvää ja tehokasta huolenpitoa yhteisestä omaisuudestamme.</p>	<p>31. Listataan valtio-omisteisia yhtiöitä aktiivisemmin. (VNK)</p> <p>32. Sujuvoitetaan lupamenettelyjä (mm. käsittelyaikatakuu, ml. lausuntoaikojen lyhentäminen ja yhden luukun periaate). (ministeriöt)</p> <p>33. Lisätään Lainlaatijan oppaaseen velvollisuus arvioida²⁴ vaikutukset omistajuuteen osana yritysvaikutusten arviointia. (OM)</p>	<p>17. Täydennetään julkista palveluntarjontaa siten, että edistetään järjestelmällisesti myös kotimaisten suuren mittakaavan investointien toteuttamista Suomessa. (ministeriöt)</p> <p>18. Laaditaan strategia alueellisesti ja kansallisesti kriittisen perusinfrastruktuurin omistajuudesta. (VNK)</p>
<p>11) Kunnat, maakunnat ja kaupungit ovat merkittäviä paikallisia omistajia.</p> <p>Kunnallisia omistusrakenteita ja omaisuuden tuottavuutta parannetaan rakenteellisilla omistusjärjestelyillä sekä alueellista omistajaosaamista kehittäväällä tavalla, joka edistää yksityisten yritysten asemaa markkinoilla.</p>	<p>34. Perustetaan kotimaisen merkittävän infrastruktuurin omistamiseen erikoistunut rahasto, jolla edistetään kunnallisten yhtiöiden yhdistymisiä ja omistusjärjestelyitä. (kunnat, eläkeyhtiöt, markkinatoimijat)</p> <p>35. Tehostetaan kunnallisten yhtiöiden omistusrakenteita ja ammattimaistetaan kuntien ja maakuntien omistajaosaamista. Suositellaan kuntaomisteisten yritysten hallitusten jäsenille HHJ tai vastaavaa koulutusta. (kunnat, Kuntaliitto)</p> <p>36. Kehotetaan kuntia laatimaan omistajuusstrategia, jossa mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) määritellään kunnan kannalta kriittiset omistukset, b) huolehditaan kilpailuneutraliteetin toteutumisesta julkisten ja yksityisten yritysten välillä, c) kiinnitetään huomiota omistusoikeuksien turvaamiseen ja kunnioittamiseen erityisesti kuntien lunastuksissa ja d) huomioidaan soveltuvin osin valtion omistajapoliittisen periaatepäätöksen linjaukset. (kunnat, Kuntaliitto) 	

²⁴ Kehitetään vaikutusarviointeja niin, että säädösten (sekä kansalliset että EU-säädökset) vaikutusta erilaisiin omistaja- ja yrittäjäryhmiin sekä omistajanvaihdoksiin arvioidaan perusteellisesti ja kasvua parhaiten tukevalla tavalla.

Visio	Lyhyen tähtäimen toimenpide-esitykset ¹	Pitkän tähtäimen toimenpide-esitykset ¹
<p>12) Suomalainen yhteiskunta panostaa omistajuuden osaamiseen kaikilla koulutusasteilla, aina peruskoulusta alkaen.</p> <p>Suomi on osaavan omistamisen malliyhteiskunta, ja kotimainen omistajuus on vakiinnuttanut paikkansa myös akateemisissa keskustelussa ja tutkimuksessa.</p> <p>Suomessa toimii kansainvälisesti tunnustettu omistajuuden professuuri ja osaamiskeskus, ja omistajuuden osaamisesta on kehittynyt menestyvä suomalainen vientituote.</p> <p>Osana omistamisen osaamista hyödynnetään tehokkaasti rahoitusmarkkinoiden digitalisaation luomia mahdollisuuksia perinteisten rahoitusvälineiden rinnalla.</p>	<p>37. Varmistetaan, että Suomen Pankin käynnistämän kansallisen talousosaamishankkeen strategian jalkauttamisessa ja päivittämisessä huomioidaan myös talous- ja omistajaosaamisen keskeiset elementit. (OM, OKM, Suomen Pankki)</p> <p>38. Esitetään suomalaisen omistajuuden neuvottelukunnan perustamista eri elinkeinoelämän järjestöjen yhteistyönä vastuullisen kotimaisen omistajuuden kehittämiseksi. (mm. EK, SY, PL, K3, Pörssisäätiö, Pääomasijoittajat)</p> <p>39. Tehdään tunnetuksi kotimaisen hyvän omistajuuden käytäntöjä.²⁵ (mm. EK, PL, SY, K3, Pörssisäätiö, Osakesäästäjät)</p> <p>40. Sisällytetään SITRAn kestävän talouspolitiikan kurseihin vastuullisen omistajuuden näkökulma. (SITRA)</p> <p>41. Tuetaan talousosaamista, sijoittamista ja vastuullista omistamista tukevien digitaalisten materiaalien ja pelien käyttöä opetuksessa ja koulutuksessa. (OKM)</p>	<p>19. Lisätään akateemista tutkimusta, jossa selvitetään omistajuuden vaikutusmekanismeja mm. talouden ja tuottavuuden kasvuun. (VM, VATT, ETLA, Suomen Akatemia, SITRA, muut tutkimuslaitokset)</p> <p>20. Seurataan nuorten talousosaamista säännöllisesti. Tarkastellaan opetussuunnitelmien uudistamisen yhteydessä talousosaamisen sisältöjen riittävyttä ja ajantasaisuutta. (OKM)</p> <p>21. Tiivistetään yhteistyötä yksityisten ja julkisen sektorin toimijoiden välillä talousosaamisen edistämiseksi. (järjestöt, OM, Suomen Pankki, OKM)</p> <p>22. Vaikutetaan EU:n pääomamarkkinaunioniin sisältyvään hankkeeseen, jossa komissio tekee toteuttamisarvioinnin eurooppalaisen talousasioiden tuntemusta koskevan kehyksen laatimiseksi. (VM)</p> <p>23. Huomioidaan koulutuspoliittisen selonteon kehittämislinjausten toimeenpanossa talousosaamiseen liittyvät sivistysmahdollisuudet tilanteissa, joihin se sisältöjen puolesta soveltuu. (OKM)</p> <p>24. Vahvistetaan IPR-osaamisen koulutusta yritysten eri elinkaaren vaiheissa. (OKM)</p>
<p>13) Osaaminen on Suomen arvokkain pääoma.</p> <p>Suomessa panostetaan kilpailijamaita enemmän tutkimukseen ja innovointiin. Suomessa osataan hyödyntää aineeton pääoma ja immateriaalioikeudet keskeisenä omaisuuden muotona.</p> <p>Väylä innovaatioista omaisuudeksi toimii.</p>	<p>42. Kannustetaan täytäntöön panemaan tehokkaasti tiekarttaa, jolla TKI rahoituksen BKT-osuus nostetaan 4%:iin. (TEM, OKM, ministeriöt)²⁶</p> <p>43. Tuetaan Kestävän kasvun työryhmässä esitettyjä toimenpiteitä kansainvälisten osaajien ja sen myötä pääomien houkuttelemiseksi Suomeen. (ministeriöt)</p>	<p>25. Vahvistetaan aineettoman omaisuuden hyödyntämistä uuden liiketoiminnan ja uusien yritysten lähteenä, mm. tunnistamalla IPR:t (patentit, tekijänoikeudet, tavaramerkit, muotoilu) merkittävänä yritysten omaisuuden muotona ja Suomelle strategisesti tärkeänä omistaja-arvona ministeriöiden tärkeissä hankkeissa (strategiat, tiekartat) sekä julkisten rahoittajien yrityshankkeiden arviointikriteereissä. (ministeriöt)</p>

25 Mm. Perheyrittäjien liiton HHL-omistajakäytännöt.

26 Sitoutumisen tulisi olla parlamentaarista ja siten kattaa myös tulevien hallituskoalitioiden hallitusohjelmat.

3.2 Rakenteelliset toimenpidekokonaisuudet

*”Suomi ei halua olla edullisin, Suomi tuskin voi olla ylivoimaisesti osaavin, mutta Suomi voi olla sujuvin ja vähäriskisin – niin omistajan, yritysten kuin kansalaisten kannalta”
(Juha Peltola, Vaaka Partners, 12.11.2020).*

Suomi tarvitsee kestävyysvajeen kuromiseksi umpeen lähivuosina vahvaa viennin kasvua ja huomattavia investointeja erityisesti TKI-toimintaan, digitalisaatioon ja vihreään siirtymään. Jotta mahdollisimman moni yritys uskaltaa investoida pitkäjänteisesti tarvittavaan kestäväan kasvuun on oleellista, että maassamme on pitkäjänteistä liiketoimintaa ja pitkävaikutteisia investointeja tukeva vakaa hallinnollinen, poliittinen ja verotuksellinen toimintaympäristö. Kotimaisten yrittäjien ja omistajien vahva osallistuminen investointeihin luo vakuuttavan alustan myös ulkomaiselle pääomalle ja osaamiselle.

Myös suomalaisessa omistajaosaamisessa, asenneilmapiirissä ja omistamisen kulttuurissa on vielä paljon parannettavaa. Suomalaiset voisivat ottaa mallia ruotsalaisten suhtautumisesta sijoittamiseen ja vaurastumiseen. Ruotsalaisten positiivinen asenne omistajuuteen heijastelee sekä kotitalouksien sijoitusaktiivisuutta että tehokkaasti toimivaa kasvuyritysten rahoitusekosysteemiä.

3.2.1 Kotimaiseen omistajuuteen kannustavan verojärjestelmän ominaisuuksia

Yritysdynamiikan varmistamiseksi on tärkeää, että verojärjestelmä kannustaa yrittäjäriskin kantamiseen yhtiön elinkaaren kaikissa eri vaiheissa. Oman pääoman ehtoisen pääoman merkityksen tiedostaminen muun kasvurahoituksen mahdollistajana on tässä yhteydessä tärkeää.

Alla kuvataan liiketoiminnan pitkäjänteisyyteen kannustavan verotuksellisen toimintaympäristön ominaispiirteitä, joista olisi tärkeä aikaansaada yhteiskunnallinen yhteisymmärrys, joka viitoittaa yrittäjyyden ja omistajuuden verotuksen kehityspolkua yli vaalikausien.

Pääomatulon verotuksen neutraalisuuteen liittyvät ominaisuudet:

- pääomatulon kokonaisveroaste on sama pääoman lajista riippumatta, erityisesti niin, ettei oman pääoman kokonaisveroaste ole korkeampi kuin lainapääoman;

- pääomatulon kokonaisveroaste on sama riippumatta siitä, syntyykö tuotto suoran tuoton tai luovutusvoiton kautta;
- pääomatulon verokanta on kaikilla tulotasoilla kiinteä riippumatta siitä, onko omistajana instituutio vai kotitalous;
- pääomatulon verotus on eri tulonsaajilla tasavertaista, mutta yleishyödyllisyys voi olla erillissäätelyn kriteeri;
- kotitalouksien pääomatulojen verotuksessa vältetään tulon kahdenkertaista verotusta;
- kotimaisten kotitalouksien Suomessa ansaitsemien pääomatulojen kokonaisveroaste ei ole korkeampi kuin lähinaapurimaittemme kotitalouksien Suomessa ansaitsemien pääomatulojen kokonaisveroaste.

Yritysvarallisuuden verotuksen neutraalisuuteen liittyvät ominaisuudet:

- liiketoimintaa harjoittavien yritysten omaan pääomaan ei kohdistu suoraa tai epäsuoraa verotusta, joka vaihtelee sen mukaan, onko omistajana instituutio vai kotitalous;
- kotimaisten kotitalouksien omistamien suomalaisten yritysten sukupolvenvaihdokset eivät aiheuta suurempaa verorasitusta kuin lähinaapurimaittemme kotitalouksien omistamien suomalaisten yritysten sukupolvenvaihdokset.

3.2.2 Omistajaosaaminen on tulevaisuuden taito

Kestävä talouskasvu rakentuu toimivien rahoitusmarkkinoiden ja aktiivisten omistajien varaan. Omistajat rahoittavat yritysten kasvua ja samalla toimivat yhteiskunnallisesti merkittävinä päätöksentekijöinä. Kun kansalaiset toimivat suoraan yritysten omistajina, heidän arvomaailmansa näkyy yritystoiminnassa sekä vastuullisten sijoituspäätösten että omistajavallankäytön kautta.

Omistajayhteiskunnassa jokaisella on mahdollisuus olla yrityksen osakkeenomistaja. Omistajuutta on monenlaista, esimerkiksi osa toimii yrittäjinä ja osa pörssiyhtiöiden osakkeenomistajina. Tieto omistajuuden mahdollisuuksista ja kyky käyttää omistajavaltaa edellyttää talous- ja omistajaosaamista. Pohja tälle omistajaosaamiselle rakentuu jo lapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä oppimisena.

Omistajaosaamiseen liittyy numero-osaamista, henkilöosaamista ja toimialaosaamista. Omistaja tarvitsee osaamista yrityksen taloudesta ja kansantaloudesta. Ihmisten tuntemisesta voi olla hyötyä sekä sijoittajakäyttäytymistä analysoitaessa että uusia hallituksen jäseniä yrityksiin valittaessa. Ymmärrys toimintaympäristöstä ja kehitystrendeistä on myös omistajalle tärkeää.

Suomen Pankin valmisteleman kansallisen talousosaamisstrategian visiona on, että suomalaisten talousosaaminen on maailman parasta vuonna 2030. Talousosaamisen osa-alueina nimetään myös sijoittaminen ja omistaminen. Korkeatasoinen omistajaosaaminen edellyttää vahvaa panostusta opetukseen ja tutkimukseen kaikilla eri tasoilla. Omistajaosaamisen kehittämiseksi luodaan alla kuvattu kehityspolku.

Talous- ja omistajaosaamisen elinikäinen kasvupolku:

- Ensimmäiset eväät omistajuuteen saadaan jo äitiyspakkauksessa. Äitiyspakkauksessa ja neuvolakäynneillä jaettava kirjallinen materiaali ja tapahtumakutsut tukevat vanhempia talouskasvatustyössä.
- Luku-, kirjoitus- ja laskutaidon ohella talousosaaminen on yksi tulevaisuuden kansalaistaidoista. Monipuolisen ja tasa-arvoisen omistajuuden varmistamiseksi perusta osaamiselle luodaan peruskoulussa kaikille yhteisessä opetuksessa. Tuntikehyksiä tarkasteltaessa talousopetuksen määrää vahvistetaan ja omistajuusosaamiseen liittyviä sisältöjä tuodaan uutena mukaan. Talousosaaminen tuodaan vahvemmin myös opettajankoulutukseen.
- Jokainen nuori tekee henkilökohtaisen säästö- ja sijoitussuunnitelman. Osakesäästämistä harjoitellaan virtuaalisissa ympäristöissä. Yrittäjyyteen ja omistajuuteen perehdytään konkreettisten toiminnallisten projektien ja järjestöyhteistyön kautta. Järjestetään jatkajakoulutusta omistajanvaihdosten mahdollistamiseksi.
- Suomi tarvitsee korkeatasoista osaamista. Lisätään korkeakoulupaikkojen lukumäärää ja mahdollistetaan talous- ja omistajaosaamisen perusopinnot eri alojen opiskelijoille.
- Talous- ja omistajaosaamisen edistäminen perustuu pitkälti järjestöjen, säätiöiden ja yritysten ohjelmiin. Lisätään näiden ohjelmien koordinointia kansallisen talousosaamisstrategian hengen mukaisesti. Varmistetaan ohjelmien kattavuus, laajuus ja syvällisyys sekä vältetään päällekkäisyyttä.
- Mitataan ja seurataan talous- ja omistajaosaamisen kehitystä säännöllisesti.

3.2.3 Myönteinen asenneilmapiiri omistajuuteen syntyä teosta

Asenteet sekä vaurastumiseen että omistajuuteen vaihtelevat sekä ajassa että tilannekohtaisesti. Yrittäjyys koetaan nykyisin hyväksyttävänä ja arvostettuna toimintana, mistä pitkälti kiitos yrittäjyyskoulutuksen ja Slushin. Nyt on kotimaisen omistajuuden aika.

Omistajayhteiskunnassa asenneilmapiirin tulisi olla avoin ja kannustava. Mitä laajemmin hyväksytään, että omistaminen eri muodoissaan koskee kaikkia suomalaisia, sitä pidemmällä ollaan. Omistaminen pitää Suomessakin mieltää osaamiseksi ja työksi.

Työryhmän kuulemisten aikana on noussut esiin myös omistajien näkyvämpi rooli yritysten keulakuvana. Suomalaisessa käytännössä yleensä palkkajohto puhuu yrityksen äänellä. Omistajien selkeämpi esiin astuminen olisi yksi keino vahvistaa omistajuuden ymmärrystä ja arvostusta.

Ratkaisevaa on, että omistaminen ja vaurastuminen koetaan osaksi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan identiteettiä. Omistajuus on jokanaisen ja jokamiehen oikeus. Meillä kaikilla on myös vastuu omasta tulevaisuudestamme. Myönteinen suhtautuminen vaurastumiseen, mutta myös vastuullisuuteen ovat keskeinen osa tulevaisuuden omistajayhteiskuntaa. Matkaa tähän on, ja tulee myös hyväksyä, että asenneilmapiirin muokkaus ja kehittyminen vievät aikaa.²⁷

Työryhmän ehdotukset sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimenpiteiksi vievät askel askeleelta kohti myönteisempää suhtautumista omistajuuteen. Asenneilmapiiri muokkautuu sekä tekojen että puheiden seurauksena. Esimerkiksi jatkuva keskustelu omistajuuden ja yrittäjyyden verotuksen muutoshaluista vaikuttaa maakuntakuulemisten palautteen perusteella negatiivisesti asenneilmapiiriin. Ratkaisevaan rooliin myönteisen asenneilmapiirin luomisessa nousee kannustava, ennustettava ja neutraali verojärjestelmä sekä pitkäjänteinen työ omistajaosaamisen vahvistamiseksi.

Asenteiden muuttuminen lähtee lapsista ja nuorista. TEM:n kyselyssä (otos 3200 kotitaloutta) 71 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että talousosaamisen koulutus tulisi aloittaa jo perusasteella.

Suomessa tulisi toteuttaa varsin ripeästi valtakunnallinen ja säännöllisesti toistettava informaatio- ja viestintäkampanja edistämään kotimaisen omistajuuden teemaa. Kampanja tulisi räätälöidä eri kohderyhmille (mm. nuoret, opiskelijat, kotitaloudet, seniorikansalaiset) asetettavien tavoitteiden näkökulmasta. Kampanja voisi hyödyntää esikuvia, brändikasvoja ja sosiaalista mediaa. Keinot valikoituvat kohderyhmän mukaan.

Tärkeää olisi muun muassa *”sijoittaminen on säästämistä”* – ajattelun juurruttaminen suomalaisiin. Myös *”omistajuus kuuluu kaikille”* ja *”sijoittaminen on vaikuttamista ja vastuullisuutta”* ovat hienoja viestejä, joille varmasti löytyy kaikupohjaa suomalaisten keskuudessa. Suhtautuminen omistajuuteen elää vahvasti myös ajassa. Hyvät konkreettiset esimerkit puhuvat puolestaan. Tällaisia ovat muun muassa osakesäästötili ja henkilöstörahasot.²⁸

27 Yleistä sijoitusinnostuksen kasvua Suomessa voidaan pitää myönteisenä kehityksenä, sillä suomalaiset käyttävät Euroopan maista eniten rahaa uhkapeleihin, jopa yli kaksi miljardia euroa vuosittain. Lisäksi lottoamista pidetään todennäköisempänä keinona vaurastua kuin säännöllistä säästämistä ja tarkkaa kulukuria (Lähde: Taloudellinen mielenrauha 2020, Danske Bank).

28 TEM:n kyselyn mukaan (n=1207) 70% vastanneista kertoi olevansa kiinnostunut osallistumaan henkilöstörahasotjärjestelyihin, mikäli työnantaja tarjoaisi tällaista mahdollisuutta.

Samoin Pörssisäätiön Pörssilähettiläillä on keskeinen rooli asenneilmapiirin muokkauksessa myös tulevaisuudessa. Nuorten myönteinen suhtautuminen vastuulliseen sijoittamiseen kantaa hedelmää jo nyt. Nuoret ovat lähitulevaisuuden suomalaisia omistajia.

Vastuullisuus ja vaikuttavuusinvestoinnit ovat ajan ilmiöitä. Markkinoille on viime vuosina noussut useita ns. vastuullisia ETF-rahastoja²⁹, jotka sijoittavat esimerkiksi uusiutuvaan energiaan tai puhtaaseen veteen. Vaikuttavuusinvestoinnit ovat puolestaan yksityisen pääoman tietoista suuntaamista toimintaan, joka saa aikaan sekä taloudellista tuottoa että mittaavaa yhteiskunnallista tai ympäristöllistä hyötyä. Ilmiö on vielä Suomessa marginaalinen, mutta on syytä pitää mielessä jo lähitulevaisuuden ilmiönä. Kun omistajuus mielletään enenevässä määrin vahvasta arvopohjasta nousevaksi yhteisvastuuksi ja vastuulliseksi³⁰ tulevaisuuden haasteisiin vaikuttavaksi toiminnaksi, olemme taas askeleen lähempänä vision vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa.

On varsin todennäköistä, että myös pandemian kokemukset muokkaavat sekä sijoittajien että yritysten käyttäytymistä. Tästä syystä myös kotimaista asenneilmapiiriä omistajuuteen on hyvä peilata koronan jälkeisessä ajassa vahvistuvien ilmiöiden ja megatrendien näkökulmasta.

Myönteinen asenneilmapiiri syntyy teoista. Viimekädessä ratkaisevaa on pitkän aikavälin poliittinen tahtotila, ja sitä kautta syntyvä myönteinen asenneilmapiiri omistajuuteen ja vaurastumiseen. Tarvitsemme luottamuksen vahvistamista siihen, että Suomessa kannattaa omistaa.

29 ETF-sijoitusrahastot ovat rahastoja, jotka noteerataan pörssissä. Niiden osuuksilla myös käydään kauppaa pörssissä, kuten osakkeilla. Ne voivat olla tavallisia tai erikoissijoitusrahastoja, kuten vastuullisuuskriteerit täyttävät rahastot.

30 Niistä suomalaisista, jotka sijoittavat, vain 6 prosenttia ottaa aina selvää sijoituskohteena olevan yrityksen pyrkimyksistä taistella ilmastonmuutosta vastaan sijoituspäätöstä tehdessään. Selvästi suurempi osa, miltei neljännes sijoittajista, ei ota asiaa huomioon koskaan (otoskoko 3022 henkilöä). (Lähde: Taloudellinen mielenrauha 2020, Danske Bank).

4 Osaava pääoma

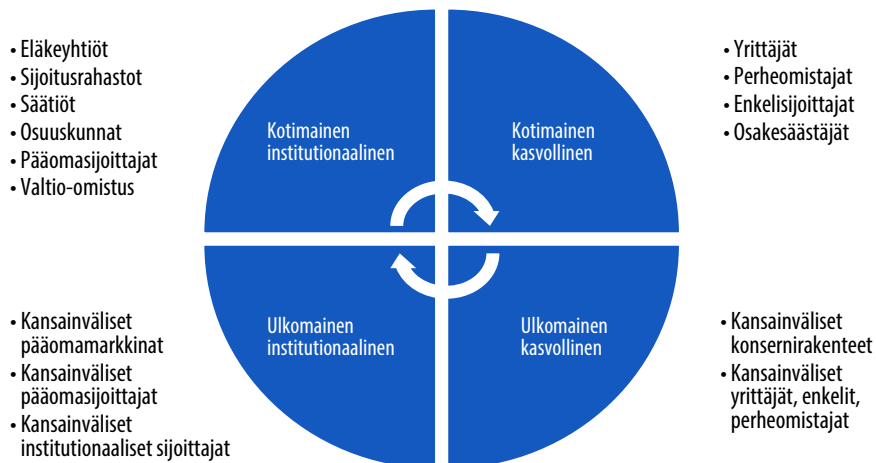
4.1 Oman pääoman merkityksestä

Tässä raportissa omistaminen tarkoittaa taseen oman pääoman omistamista, jossa vastineena on osuus yhtiön varallisuudesta ja taloudellisesta tuloksesta, useimmiten myös äänivallasta. Oma pääoma on pääomaa, joka on sijoitettu yhtiöön ennalta määräämättömäksi ajaksi. Oman pääoman ehtoisen rahoituksen keskeiset lähteet ovat osakeannit ja yhtiön liiketoiminnasta kertyneet voittovarot.

Koska etuoikeusjärjestyksessä oma pääoma on alisteinen vieraalle pääomalle, omistaja saa sijoittamalleen pääomalle tuoton viimeisenä, vasta sen jälkeen kun yhtiö on suorittanut velvoitteensa kaikille muille sidosryhmille. Riskin vastineeksi omistaja saa mahdollisuuden osallistua yhtiön arvonnousuun. Tästä syystä oman pääoman rooli rahoitusmuotona on erityisen tärkeä teknologian siirtymävaiheissa, joissa tarvitaan kasvuun tähtääviä riskipitoisia investointeja.

Oma pääoma on yhtiön varojen ja velkojen välinen erotus. Mitä korkeampi omavaraisuus, sitä vakavaraisempi yhtiö. Oma pääoma on kuin köli, jota ilman yrityksen on vaikea pysyä pystyssä. Riittävä oma pääoma on yleisesti edellytys vieraan pääoman, kuten pankkirahoituksen saatavuudelle, joten ei ole vierasta pääomaa ilman omaa pääomaa, eikä ole omaa pääomaa ilman omistajia. Oman pääoman ehtoisen rahoituksen riittävä saatavuus on yrityksen kasvun kannalta keskeistä sen elinkaaren kaikissa vaiheissa. Tästä rahoituksesta vastaavat omistajat. Yritykset tarvitsevat eri elinkaaren vaiheissa erilaista pääomaa ja erilaisia omistajia.

Kuvio 4.1. Kasvolliset ja institutionaaliset omistajat

Omistusoikeudet (mm. äänioikeus, hallituksen nimitysoikeus) syntyvät oman pääoman kautta. Omistajan tehtävänä on varmistaa, että yrityksellä on riittävästi omaa pääomaa yrityksen eri elinkaaren vaiheissa. Oma pääoma toimii kaikkien investointien perustana.

Yhtiön käytössä oleva pääoma riippuu omistajista. Viime kädessä omistajat päättävät, miten paljon ja mihin yhtiö investoi. Hyvä omistaja investoi yrityksensä osaamiseen, kehitykseen ja tuotantoon pitkäjänteisesti. Onnistuneet investoinnit ovat keskeinen keino sekä yrityksen että kansantalouden tuottavuuden parantamisessa. Pääomamarkkinoiden ja omistajien tehtävänä on ohjata pääoma tuottavimpiin investointeihin ja hylätä heikommat, koska kaikki investoinnit eivät ole kannattavia. Tuottavuuden kasvun edellytys on, että resurssit ohjautuvat osaavimpiin käsiin, koska pääoman ja investointien määrän lisääntyminen ei automaattisesti johda tuottavuuden kasvuun. Hyvällä omistajuudella (osaavalla pääomalla) ja tehokkailla pääomamarkkinoilla on täten kiinteä yhteys talouden tuottavuuskehitykseen.

Hyvin toimivat pääomamarkkinat ja rahoitusjärjestelmä nopeuttavat talouskasvua. Yritysrahoitusjärjestelmä toimii tehokkaasti, kun se kohdentaa ulkoista rahoitusta tuotto-riski-suhteeltaan kaikkein lupaavimpiin hankkeisiin. Yritykset hankkivat rahoitusta investointeihin ja kasvuun velkana, osakepääomana ja näiden rahoitusmuotojen väliin asettuvilla ratkaisulla. Seuraavassa keskitytään oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuteen yritysten elinkaaren eri vaiheissa.

4.2 Oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus³¹ yritysten eri elinkaaren vaiheissa

Siemen- ja startup-vaiheeseen on tullut viime vuosina varsin hyvin uutta oman pääoman ehtoista rahoitusta. Markkinoille on syntynyt uusia rahastoja, ja uusien rahoituskanavien kuten joukkorahoituksen lisäksi yhä enemmän yksityisiä bisnesenkeleitä toimii yritysten riskirahoittajina.³²

Myönteisestä kehityksestä huolimatta kaikkein varhaisimpaan vaiheeseen tarvitaan lisää myös kotimaista osaavaa omaa pääomaa. Esimerkiksi startup-rahoitusta tarvittaisiin lisää, jotta kasvupotentiaalia omaavien yritysaihioiden määrää ja toisaalta sijoituskierrosten

31 Lähteet: Pk-barometri 1/2021, TEM:n selvitys 3/2020 (InvestEU: Selvitystyö rahoitusvälineiden käyttöönotosta ohjelmakaudella 2021–2027. Osa 1: Rahoituskapeikot); Tesi, BFVC, FIBAN, BF, 4Frontin tutkimus (Kasvuyritysten rahoitus Suomessa – InvestEU- ohjelman hyödyntäminen ja mahdollisuudet; julkaistaan 25.3.2021).

32 Aikaisen vaiheen rahoituksesta, joka vuonna 2019 oli runsaat 500 miljoonaa euroa, 58 prosenttia oli kansainvälisiltä sijoittajilta.

kokoa saataisiin kasvatettua. Osaava pääoma on tärkeää, jotta startup-yritykset pääsisivät mahdollisimman nopeasti markkinoille. Lisäksi on tiettyjä toimialoja, joilla yksityisen riskirahoituksen kotimainen tarjonta on vähäistä, ja jatkorahoitus on haettava ulkomailta (mm. bio- ja lääketiede, ympäristö- ja terveysteknologia, syväteknologia³³). Institutionaaliset sijoittajat suosivat venture-rahastoja, joiden avainhenkilöillä on merkittävä yrittäjyys- tai sijoittajakokemus rahaston sijoitusteemasta.

Vakiintuneiden yhtiöiden kasvuvaihe. Oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus on usein haasteellista myös myöhemmän kasvun ja kansainvälistymisen vaiheissa, kun yritys tarvitsisi rahoitusta liiketoiminnan kehittämiseen ja osaamisinvestointeihin. Kaikilla sijoittajilla ei ole kokemusta ja osaamista aineettomaan kasvuun tähtäävistä investoinneista ja omistajuudesta. Suomesta puuttuu³⁴ myös skaalautumiskykyisten kansainvälisyyttä tavoittelevan kasvuyritysten kriittinen massa eli Suomen ”Mittelstand” on kovin kapea. Tämän yrityskokoluokan kasvattamiseen tarvitaan osaavaa omistajapanosta.

Suomalaiset pääomasijoitusrahastot ovat eurooppalaisittain pieniä ja nojaavat paljolti kotimaiseen pääomaan. Pääomasijoitusyhtiöiden kasvu kansainväliseen mittaan on 30 vuodessa jäänyt selvästi Ruotsia jälkeen. Kasvavia kansainvälistymiseen liittyviä rahoitustarpeita on niin mikroyritysten joukossa kuin suurissa teollisissa investointihankkeissa ja vientialoilla. Elinkaaren myöhemmissä vaiheissa rahoituksen tarve kasvaa yrityskaupoissa ja omistajanvaihdoksissa muun muassa yrittäjien ikärakenteen johdosta tai yrityksen pääomistajien rajallisen riskinottokyvyn takia.

Oman pääoman ehtoisen rahoituksen tilannekuva:

- Yliopistoista ja tutkimuslaitoksista lähtöisin olevat innovatiiviset uudet yritysaihiot ovat harvassa. Ns. *Business to research* -rahoituksen tilastoinnin mukaan Suomessa on syntynyt 150 yritystä³⁵ aikavälillä 2012–2020 yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa toteutetuissa hankkeissa. Kaiken kaikkiaan vuosittain syntyy keskimäärin 30 tutkimuslähtöistä yritystä.
- Myönteisestä kehityksestä huolimatta kaikkein varhaisimpaan vaiheeseen tarvitaan lisää kotimaista osaavaa omaa pääomaa.
- Teolliset startup-yritykset, joiden tavoitteena on voimakas kasvu ja skaalautuminen, tarvitsevan vahvan ja pitkäjänteisen rahoituspohjan, mihin suomalaisia toimijoita ei juuri löydy. Referenssi- ja pilottilaitosten rahoituksessa on havaittu kapeikkoja.

33 Syväteknologia (engl. Deep Technology) viittaa yleensä kasvuyhtiöön, jonka liikeidea pohjautuu tieteelliseen tai muulla tavoin hyvin pitkälle vietyyn teknologiaosaamiseen (esim. tekoäly).

34 ETLA:n analyysin (2018) mukaan Suomessa syntyy noin 100 startup-yritystä vuosittain.

35 Nämä 150 startup-yritystä ovat houkutelleet 26 % kaikesta seed- ja startup-yritysten venture capital -rahoituksesta ja 16 % kaikesta venture capital rahoituksesta vuosina 2012-H1/2020.

- Startup-kentän kehittyessä ja entistä useampien yritysten kasvaessa myös kapeikko näyttäisi siirtyneen myöhäisemmille ja suuremmille kasvurahoitus-kierroksille (+10 miljoonan euron vähemmistöomistukset). Suomessa on vähän rahastoja, jotka kykenevät merkittäviin, kansainvälisesti kilpailukykyisiin venture-kierroksiin. Vähemmistösijoituksia tekevät growth-rahastot käytännössä puuttuvat tässä kokoluokassa.
- Suomesta puuttuvat kokonaan myös isommat kansainvälisen mittakaavan buyout-vaiheen rahastot. Toisaalta Suomi myös on markkina-alueena varsin pieni. Ruotsissa rahastot ovat kasvaneet 1990-luvulta alkaen kansainväliseen mittaluokkaan.
- Olennaisin riski sekä yrityksille että markkinalle on se, että Suomi on reuna-markkina ja siten altis markkinahäiriöille.
- Uudenlaista liiketoimintaa kehittävät yritykset voivat olla rahoittajille haaste, minkä vuoksi niillä voi ilmetä rahoituksen saannin ongelmia. Erityisesti sellaiset innovatiiviset kasvuyritykset ja yritykset, joiden liiketoimintaan liittyy poikkeuksellinen epävarmuus ja informaation epäsymmetria, ja joilla ei ole reaalivakuuksia, kohtaavat tyypillisesti rahoitusongelmia.
- Tietyissä tilanteissa myös kaupallistamisen ja kansainvälistymisen rahoituksen saatavuus voi muodostua kasvun esteeksi.
- Suomessa on arviolta 100–200 sijoituskelpoista perheyritystä, jotka kykenevät nopeampaan kasvuun ja kansainvälistymiseen, mikäli niillä olisi käytössä enemmän oman pääoman ehtoista rahoitusta ja ulkopuolista osaamista tämän tukena.
- Perheomisteisten sijoitusyhtiöiden (family office) kenttä on Suomessa hajanainen. Alalla on uusia toimijoita, jotka hakevat vielä omaa sijoitusfokusta.³⁶
- Institutionaalisten sijoittajien rahoitus on tällä hetkellä lähinnä markkinoita täydentävää.
- Ulkomaisten omistajien myötä myös riski yrityksen (ml. pääkonttorit, työpaikkojen, osaamisen, tuottojen, IPR:n jne.) siirtymisestä ulkomaille kasvaa.
- Tarve rahoitukselle ja/tai omistajanvaihdoksille kasvaa yrityskaupoissa ja yrittäjien ikärakenteen seurauksena.³⁷
- Listautumismarkkinat toimivat Suomessa vielä säästöliekillä.³⁸

36 Family office -sijoitustoiminta osana pääomasijoitustoimintaa on Suomessa kasvava trendi, vaikka vain yhdellä prosentilla suomalaisista perheyrittäjästä on erillinen family office. (Eeva Kovanen, 17.1.2020)

37 Pk-yrityksistä lähes 40 prosenttia suunnittelee toteuttavansa omistajanvaihdoksen seuraavan 10 vuoden aikana. Kahden seuraavan vuoden aikana omistajanvaihdos on suunnitelmien mukaan edessä 12 %:ssa yrityksistä. Tämä tarkoittaa karkeasti arvioiden sitä, että noin 30 000 pk-yritystä suunnittelee omistajanvaihdosta seuraavan kahden vuoden aikana. (Pk-barometri 1/2021).

38 Ruotsissa niin sanotuilla juniorimarkkinoilla, kuten Nasdaq First North, Nordic Growth Market ja Spotlight, on tänä päivänä listautuneena yli 600 yritystä (vuosikasvu n. 60–80 yritystä). Vastaavasti Suomen juniorimarkkinoilla on yhteensä alle 40 yritystä. (Lauri Rosendahl, Yrityskatsaus 1/2021).

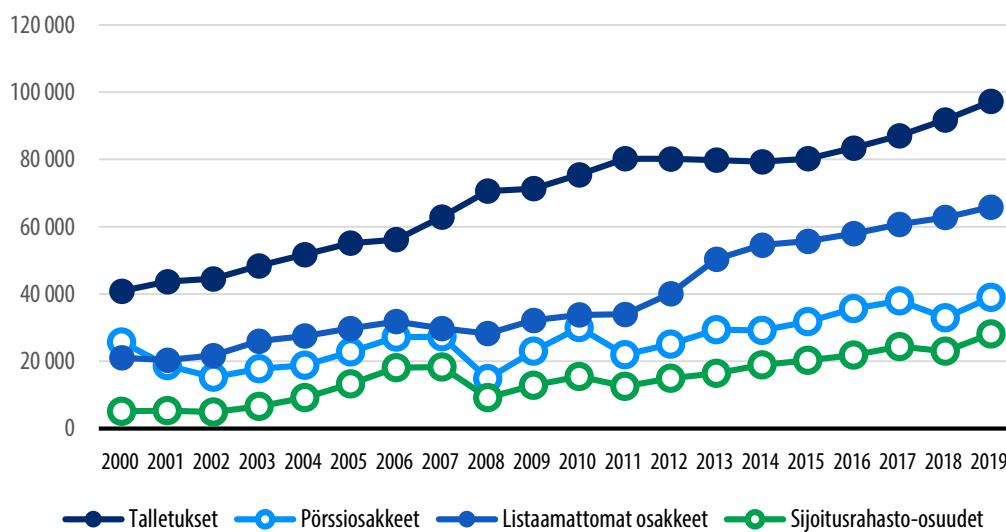
5 Katsaus kotimaisen omistamisen toimintaympäristöön

5.1 Suomalaisen omistamisen nykytila

Asuntovarallisuus on kotitalouksien tärkein varallisuuserä ja se on noin puolet niiden kokonaisnettovarallisuudesta. Keskimäärin suomalaisten kotitalouksien nettovarallisuus oli 206 000 euroa vuonna 2016. Asuinrakennusten arvo oli 319 miljardia euroa (ja maan arvo 115 miljardia euroa) vuonna 2019.

Suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarallisuus on kasvanut tasaisesti vuosina 2012–2020. Rahoitusvarallisuus oli yhteensä 335 miljardia euroa vuonna 2020. Talletuksia suomalaisilla oli noin 103 miljardia euroa vuonna 2020 ja niiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Myös osake- ja rahasto-omistukset ovat viime vuosina kasvaneet. Kasvu voi osittain selittyä osakkeiden arvonnousulla, mutta myös matalalla korkotasolla, joka kannustaa hakemaan tuottoa osakkeista ja sijoitusrahastoista. Osakeyhtiöiden lukumäärä ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto ovat kasvaneet 2010-luvulla, joka selittää listaamattomien osakkeiden arvon kaksinkertaistumista (ks. kuvio 5.1).

Kuvio 5.1. Yksityishenkilöiden talletukset, osake- ja rahasto-omistukset 2000–2019 (milj. €).

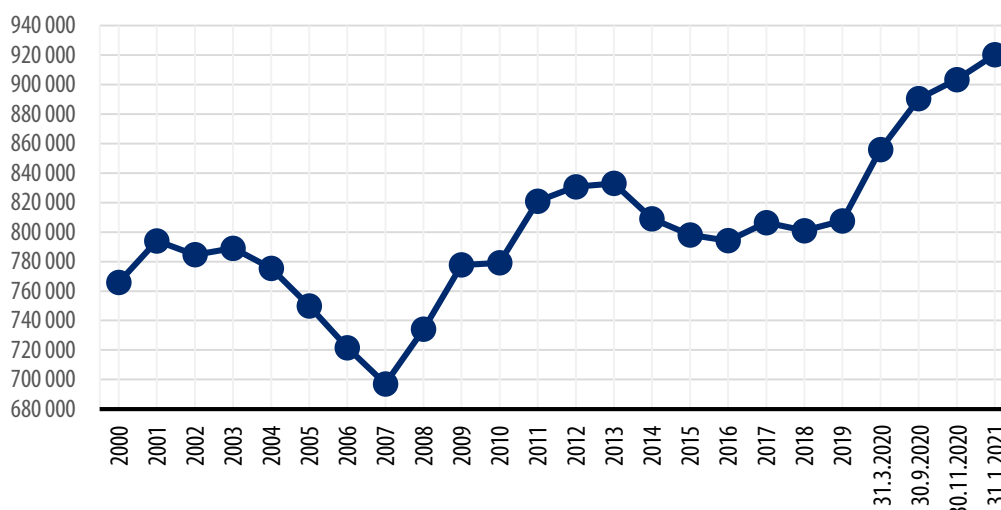

Lähde: Rahoitustilinpito, Tilastokeskus

Pörssiosakkeita omistavien kotitalousomistajien määrä on kasvanut viime vuosina nopeasti. Vuonna 2013 osakkeita omisti 833 000 henkilöä, kun vuoden 2021 tammikuussa määrä oli 920 000 henkilöä. Suomessa pörssiosakesijoituksista yli 90 prosenttia kohdistui kotimaisiin yrityksiin vuonna 2019. Kotitaloussektorin pörssiosakkeiden omistusten arvo oli 41 miljardia euroa (9/2020), joista 37 miljardia euroa oli kotimaisissa osakkeissa.

Tammikuussa 2020 mahdolliseksi tullut osakesäästötili on ollut menestystarina. Yksityissijoittajien määrä kasvoi vuodessa lähes 13 prosenttia. Arvo-osuusjärjestelmään oli avattu runsaan vuoden aikana 167 000 osakesäästötiliä. Eniten osakesäästötiliä olivat avanneet 18–29 vuotiaat nuoret aikuiset. Vaikka kiinnostus osakesijoittamiseen on kasvussa, esimerkiksi osakesäästötilien arvo (779 miljoonaa euroa) on edelleen reilusti alle prosentin siitä, mitä kotitalouksilla on varallisuutta erilaisilla talletustileillä.

Kuvio 5.2. Kotimaisten omistajien (yksityishenkilö) määrä Suomessa 2001–2020.

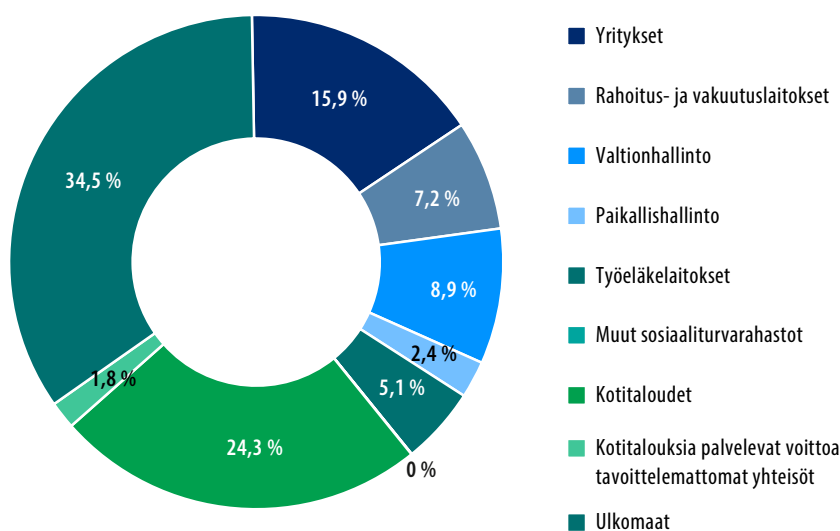
Kuvioon on laskettu mukaan suomalaiset yksityishenkilöt, jotka ovat omistaneet Euroclear Finlandin arvo-osuusjärjestelmässä olevia osakkeita. Lähde: Pörssisäätiö.

Taloustiede ei aina anna yksiselitteistä vastausta omistajuuden vaikutuksista ja merkityksestä. Tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että esimerkiksi perheyrietykset ovat kannattavuudeltaan vähintään yhtä hyviä kuin ulkomaalaisomisteiset yritykset, joiden merkitys on kotimaisesti omistettujen yritysten lisäksi taloudelle tärkeä, koska niiden on huomattu olevan tuottavuudeltaan parempia.³⁹

³⁹ Lähde: Pajarinen, M. 2006. Omistajuus ja yritysten menestyminen. Kansantaloudellinen aikakauskirja -102. vsk. 1/2006

Kotimaisten yritysten osakkeiden arvo oli noin 430 miljardia euroa vuonna 2020. Kotimaisten omistajien osuus suomalaisista yrityksistä oli 65,5 prosenttia. Yksittäisistä omistajasektoreista suurin oli ulkomaat 34,5 prosentin osuudella vuonna 2020. Toiseksi suurin sektori oli kotitaloudet ja kolmantena toiset yritykset.

Kuvio 5.3. Yritysten osakkeiden omistajat sektoreittain vuonna 2020.

Lähde: Tilastokeskus, rahoitustilinpito. Kotimaiset yritykset lukuun ottamatta asuntoyhteisöjä. Tiedot sisältävät osakkeet ja rahasto-osuudet vuoden 2020 kolmannelta kvartaalilta.

Suomi tarvitsee lisää työnantajayrityksiä turvataksaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen. Suomessa yksinyrittäjien määrä on kasvanut viime vuosina paljon. Yksinyrittäjät työllistävät vain noin 13 prosenttia suomalaisista, kun suuryrityksiä on Suomessa vain 682 kappaletta, mutta ne työllistävät yli kolmanneksen suomalaisista. Pk-yritykset ovat Suomen taloudelle tärkeitä ja niiden osuus työllisistä on 64 prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2019 vain 382 yritystä kokoluokassa 250–499 henkilöä eli ns. suomalaisessa Mittelstand-luokassa.

Taulukko 5.1. Suomen yritys rakenne kokoluokittain vuosina 2017–2019.

	2017	2018	2019	Osuus työllisistä (2019)	Osuus yritysten lkm. (2019)
Mikroyritykset (1–9 hlö)	267 447	265 894	271 851	21,2 %	93 %
<i>joista yksinyrittäjiä noin</i>	171 000	183 000	187 000	n. 13 %	64 %
Pienyritykset (10–49 hlö)	15 989	16 498	16 630	22,1 %	5,7 %
Keskisuuret yritykset (50–249 hlö)	2 883	2 995	3 214	20,6 %	1,1 %
<i>Pk-yritykset yhteensä</i>	286 319	285 387	291 695	63,9 %	99,8 %
Suuryritykset (vähintään 250 hlö)	615	655	682	36,1 %	0,2 %

Lähde: Yrittäjät 2021 ja Tilastokeskus.

5.2 Omistamista edistävät politiikkaohjelmat verrokkimaissa⁴⁰

Työryhmän työtä tukemaan tilatussa selvityksessä kartoitettiin sellaisia poliittisia tai julkisen sektorin käynnistämiä ohjelmia ja hankkeita, joiden tavoitteena on kotimaisen omistajuuden vahvistaminen. Painopisteeksi valittiin Ruotsin järjestelmän ja käytäntöjen analyysi, minkä lisäksi selvityksessä kartoitettiin käytäntöjä myös Alankomaista, Iso-Britanniasta, Israelista, Norjasta, Ranskasta, Saksasta, Tanskasta ja Virosta. Lisäksi on nostettu esiin joi-takin esiin nousseita käytäntöjä Irlannista.

Selvitys on kohdistunut seuraaviin osa-alueisiin: a) verotus (mm. verokannusteet yksityis-henkilöille, muu omistamisen verotus); b) yritysrahoituksen (mm. oman pääoman eh-toinen rahoitus) saatavuuden edistäminen; c) listautumisen kannusteet (mm. pörssille vaihtoehtoiset markkinapaikat); d) pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen ohjelmat ja neuvontapalvelut sekä e) omistajuuden osaamiseen (ml. talousosaaminen) liittyvät ohjel-mat ja kansalliset koulutusohjelmat.

Seuraavassa on kuvattu selvityksen keskeiset havainnot ja johtopäätökset. Tulokset on ku-vattu tarkemmin selvityksen loppuraportissa (julkaisu 24.3.2021).

40 4Front toteutti (yhteistyössä KPMG:n kanssa) TEM:n toimeksiannosta Kotimaisen omistamisen oh-jelmaa valmistelevan työryhmän työn tueksi selvityksen kansainvälisistä omistamista edistävästä poli-tiikkatoimenpiteistä ja käytännöistä.

Yksityishenkilöiden verokannusteet ja käytännöt

Monissa verrokkimaissa on käytössä erilaisia käytäntöjä ja kannusteita yksityishenkilöiden omistamiseen ja sijoittamiseen. Kiinnostavimpina verrokkimaina ja käytäntöinä selvityksen perusteella näyttäytyvät:

- **Ruotsi:** Kotitalouksien ja yksityishenkilöiden sijoittaminen on selvityksen perusteella selvästi pidemmällä kuin Suomessa. Esimerkkejä käytännöistä ovat pitkään käytössä olleet Ruotsin henkilöstörahasomallit (ns. ”[vinstandelsstiftelsen](#)”) sekä Ruotsin vapaaehtoinen eläkesäästämismalli. Ruotsissa on myös ollut käytössä [sijoitussäästötili](#) vuodesta 2012 alkaen.
- **Iso-Britannia:** Käytössä verrokkimaista laajin ja eniten viitattu järjestelmä, sisältäen useita erilaisia [henkilöstölle ja yksityishenkilöille suunnattuja verokannusteita](#).
- **Irlanti:** Iso-Britannian tavoin [useita erilaisia kannusteita](#).

Muu omistamisen verotus ja kannusteet: Verotuksen osalta omistamisen toimintaympäristö on hyvin erilainen eri verrokkimaissa. Kyse on hyvin laajasta kokonaisuudesta, jonka tarkastelu kattavasti ei tässä selvityksessä ole ollut mahdollista. Esimerkkeinä järjestelmien eroista voidaan kuitenkin mainita mm. perintöveron ja lahjaveron poistaminen Ruotsissa vuonna 2004, Viron yritysveromalli⁴¹ ja Tanskan kaupallisia säätiöitä koskeva lainsäädäntö ja verotus.⁴² Lisäksi monissa verrokkimaissa on käytössä erilaisia sijoittamiseen ja omistamiseen liittyviä kannusteita, joista esimerkkeinä voidaan mainita mm.:

- **Iso-Britannia:** [Enterprise Investment Scheme \(EIS\)](#) ja [Seed Enterprise Investment Scheme \(SEIS\)](#) verokannusteet
- **Saksa:** [INVEST-ohjelman](#) kautta myönnettävät avustukset ja verokannusteet sijoittajille.

Listautumisen kannusteet

Listautuminen on tilastojen valossa monissa verrokkimaissa, ml. Ruotsissa, selvästi aktiivisempaa kuin Suomessa. Yhtenä selittävänä tekijänä Ruotsin ja Suomen välillä on tunnistettu ero yksityishenkilöiden (osake)sijoitusten aktiivisuudessa, mikä osaltaan vaikuttaa pörssin volyymiin ja houkuttelevuuteen. Ruotsalaisilla pörssiyrityksillä on myös perinteisesti ollut suomalaisia yrityksiä useammin yksi vahva ”ankkuriomistaja”, joskin institutionaalisten sijoittajien rooli on kasvanut myös Ruotsissa. Listautumista ja pörssien toimintaa säädellään EU-tasolla ja kansallista liikkumavaraa on lähinnä verotuksessa.

41 Sekä yhtiöverotuksessa että ansiotuloverotuksessa sovelletaan 20 prosentin suuruista tasaveroa. Mallissa yhtiö ei ole verovelvollinen nettotuloksestaan, vaan vain siitä voitosta, joka jaetaan osakkaalle. Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä on analysoinut Viron yritysveromallia vuonna 2017. VM (2017) Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti. Valtiovarainministeriön julkaisu – 12/2017.

42 Ks. esim. Thomson, S. et al. (2015) Denmark Country Report. EUFORI Study. European Commission.

Yritysrahoitus ja pääomasijoitusmarkkinan kehittäminen

Julkisen yritysrahoituksen osalta eri maiden järjestelmät ovat pääpiirteissään melko samanlaisia. Kaikissa verrokkimaissa on käytössä Suomen tavoin erilaisia julkisia rahoitusinstrumentteja sekä laina- ja takaus- että pääomasijoituspuolella. Eroja on kuitenkin ohjelmien rakenteissa ja volyymeissa. Kiinnostavimpina julkisina pääomasijoitusmarkkinoiden kehittämisen ohjelmina vertailussa nousivat esiin seuraavat:

- **Iso-Britannia:** British Business Bankin (BBB) pääomasijoitusmarkkinoiden kehittämisohjelmat, kattaen laajan kirjon erilaisia ohjelmia ja rahastoja (mm. ”kanssasijoittajarahastot”) kuten enkelisijoituksiin keskittyvä [Angel CoFund](#), julkisia ja yksityisiä sijoituksia yhdistävä [Enterprise Capital Fund \(ECF\)](#) -ohjelma sekä innovatiivisiin kasvuyrityksiin keskittyvä [British Patient Capital Fund](#). Lisäksi Innovate UK rahoittaa yhdessä Iso-Britannian bisnesenkeliyhdistyksen kanssa toteutettavaa [Angel Investment Accelerator](#) -ohjelmaa.
- **Alankomaat:** vuonna 2020 toimintansa aloittanut ja erityisesti kestävän kasvun yrityksiin keskittyvä [InvestNL](#) sekä sen syksyllä 2020 yhdessä Euroopan Investointirahaston (EIR) kanssa käynnistämä 300 miljoonan euron [Dutch Future Fund](#) -rahasto.
- **Ranska:** [Bpifrancen pääomasijoitusrahastojen](#) kokonaisuus, josta yhtenä esimerkkinä mm. The [International Build-Up \(FBI\) Fund](#), joka erikoistuu rahoittamaan ranskalaisten pk-yritysten ulkomailla toteutettavia yrityskauppoja. Sen lisäksi ohjelma tarjoaa yrityksille tukea mm. kohteiden tunnistamisessa ja asiantuntijoiden hankkimisessa.

Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämisen ohjelmat

Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämisessä on tunnistettavissa runsaasti erilaisia toimenpiteitä ja ohjelmia kaikissa verrokkimaissa. Käytännössä kaikissa verrokkimaissa on Suomen tavoin erilaisia yritysten innovaatiotoiminnan ja viennin edistämisen palveluita sekä pk-yritysten osaamiseen liittyviä palveluita ja ohjelmia. Suomen kannalta kiinnostavina käytäntöinä nousivat esiin erityisesti seuraavat:

- **Tanska:** Pk-yritysten kansainvälistymistä edistävät verkostot ja ohjelmat kuten [Innovaatiokeskusten verkosto](#) sekä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuusmallilla toteutettu [DenmarkBridge](#) -ohjelma, joka pyrkii lisäämään tanskalaisten yritysten ja Silicon Valleyn ekosysteemin toimijoiden välistä yhteistyötä.
- **Saksa:** Omistajanvaihdosten palvelut ja ohjelmat, joita toteutetaan eri kumppaneiden kanssa (esim. [Nachfolge-in-Deutschland](#) ja [Nexxt-Change](#)) sekä useita toimenpiteitä sisältävä Saksan [Mittelstand-strategia](#)

- **Irlanti:** Pk-yritysstrategia ja toimintasuunnitelma sekä laaja pk-yritysten osaamisen kehittämisen ohjelma [Skillnet](#) ja sen osana erityisesti omistajille ja johdolle suunnattu ilmainen [MentorWorks](#)-ohjelma.

Omistamisen ja sijoittamisen koulutus

Yleiseen talousosaamiseen ja yrittämiseen liittyvät asiat on Suomen tavoin huomioitu eri maiden koulutusjärjestelmissä ja opetussuunnitelmissa, mutta erityisesti omistamiseen ja sijoittamiseen liittyviä painotuksia on kansallisissa opetussuunnitelmissa kartoituksen perusteella varsin vähän. Yksi kiinnostava esimerkki on kuitenkin lukiolaisille suunnattu Ruotsin *Ung Privatekonomi* -ohjelma, jonka sisällöissä on mukana myös laajasti sijoittamiseen liittyviä asioita.

5.3 Ehdotukset koronapandemian välittömään hoitoon

Työryhmän toimenpide-esitykset tähtäävät ennen kaikkea siihen, että suomalaiset yritykset ja kotitaloudet olisivat huomattavasti nykyistä taloudellista tilannetta vakaammalla pohjalla kohtaamaan tulevaisuuden haasteet. Osa työryhmän toimenpide-esityksistä tarjoaa helpotusta myös koronan aiheuttamiin haasteisiin.

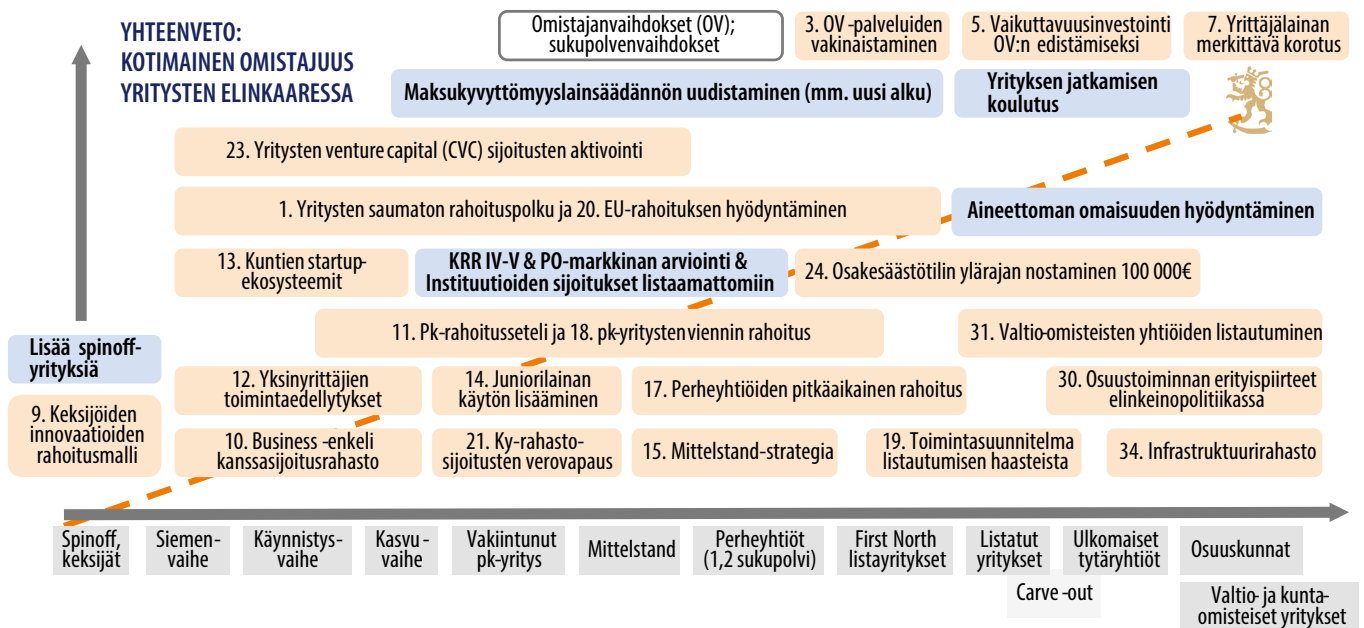
Työryhmä suhtautuu myönteisesti koronatuukien jatkamiseen erityisesti niissä tapauksissa, joissa yritystoiminnan rajoitteet ovat seurausta myös yhteiskunnan määräämistä poikkeusjärjestelyistä. Tukea tulee kanavoida sekä vaikeuksiin joutuneille yksinyrittäjille että työnantajayrityksille. Työryhmä pitää lisäksi tärkeänä, että julkinen sektori on varautunut pääomasijoitusmarkkinoiden mahdollisiin haasteisiin muun muassa varmistamalla Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle riittävän pääomituksen. Työryhmä tukee samalla ajatusta, jossa koronatuukien EU:n komission hyväksymää tuotevalikoimaa laennetaan avustusten, lainojen ja takausten lisäksi myös oman pääoman ehtoihin instrumentteihin.

Myös valtion resurssit ovat rajalliset. Riippumatta siitä kuinka vakavan kriisin yhteiskunta kohtaa, valtio ei voi yksin kantaa kaikkea riskiä ja vastuuta. Koronan kaltaisissa tilanteissa myös kotimaisten omistajien rooli vastuunkantajina korostuu.

LIITE 1. Keskeiset toimenpide-esitykset yritysten elinkaaren eri vaiheissa

Elinkaarimalliin pohjautuvalla tarkastelulla voidaan varmistaa, että yrityksille on niiden elinkaaren jokaisessa vaiheessa riittävät ja oikein mitoitettut kannustimet ja rahoitusvälineet. Yritysten elinkaaren vaiheissa tarvitaan myös erilaisia omistajia. Työryhmän tarkastelussa on huomioitu erityisesti oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyvät haasteet (ks. luku 4.2). Oheiseen kuvioon on koottu keskeisimmät työryhmän toimenpide-esitykset.

Kuvio 1. Kotimaista omistajuutta vahvistavat toimenpiteet yritysten elinkaareissa

SAUMATON RAHOITUSPOLKU – VASTUULLINEN ja OSAAVA OMISTAJUUS – MYÖNTEINEN ASENNEILMAPIIRI – OMISTAJAOSAAMINEN
KANNUSTAVA, ENNUSTETTAVA JA NEUTRAALI VEROTUS & TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Elinkaarimalli on usein hyödynnetty teoreettinen tarkastelukehikko, jossa tavanomaisesti puhutaan yrityksen synty-, kasvu- ja kypsyysvaiheesta sekä yritystoiminnan lopettamisesta. Tämän raportin toimenpide-esityksissä yrityksen eri elinkaaren vaiheina on huomioitu korkeakouluista tai tutkimuslaitoksista alkunsa saaneet yritykset ("spinoff"), siemen- ja

käynnistysvaiheen yritykset (startup), kasvuvaiheen yritykset ja listautumiset. Työryhmän toimenpide-esitykset koskevat lisäksi yrittäjiä sekä yrityksiä niiden eri kokoluokissa, mm. yksinyrittäjiä, toimintaansa aloittavia pienyrityksiä sekä yleisemmin pk- sektoria. Osa toimenpiteistä kohdistuu elinkaaren eri vaiheiden rahoittamiseen erikoistuneisiin omistajiin (mm. business-enkelit, pääomasijoittajat, säätiöt, institutionaaliset sijoittajat).

Toimenpiteissä on erityiskysymyksenä huomioitu ns. Mittelstand-yritykset. Myös perheyrityksiin, osuustoimintayrityksiin sekä valtio- että kuntaomisteisiin yrityksiin kohdistetaan toimenpide-esityksiä. Yrityksen elinkaari ei välttämättä lopu tiettyyn ikään tai kokoluokkaan. Yrittäjät ja omistajat vaihtuvat ja vanhenevat, mutta yrityksen elinikää ei etukäteen rajoita ”parasta ennen päivämäärä”. Myös vanhat yritykset menestyvät, kun huolehditaan niiden kasvusta ja uudistumisesta. Hyvällä vahvalla omistajuudella vaikutetaan myönteisesti yrityksen menestymiseen sen elinkaaren eri vaiheissa.

Yrityksen elinkaaren erityistilanteista on nostettu esiin erityisesti omistajanvaihdokset (ml. sukupolvenvaihdokset), joihin useat työryhmän ehdotuksista käytännössä kohdistuvat. Finnveran analyysin mukaan 30 prosenttia omistajanvaihdoksen läpikäyneistä yrityksistä jatkaa toimintaansa kasvuyrityksenä. Ulkomaisten yritysten tytäryhtiöitä ja tytäryhtiötalouden ilmiöitä on tarkasteltu erikseen Tero Luoman tekemässä selvityksessä.

LIITE 2. Työryhmässä ja maakuntakiertueella kuultavana olleet asiantuntijat sekä kirjalliset lausunnot

Kotimaisen omistamisen ohjelman -työryhmässä kuullut asiantuntijat 3.9.2020–14.1.2021

Nimi	Titteli	Organisaatio	pvm
Tero Luoma	Sijoitusjohtaja, kirjailija	Taaleri Oyj	3.9.2020 1.10.2020
Eeva Ahdekivi	Osakas	Pilotos Ltd	3.9.2020
Vesa Puttonen	Rahoituksen professori	Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, rahoituksen laitos	17.9.2020
Matti Keloharju	Rahoituksen professori	Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, rahoituksen laitos	17.9.2020
Saga Forss	Fibanin hallituksen jäsen, osakas	Broadius Partners Oy	17.9.2020
Pia Santavirta	Toimitusjohtaja	Pääomasijoittajat ry	17.9.2020
Risto Murto	Toimitusjohtaja	Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	1.10.2020
Anu Raijas	Vanhempi neuvonantaja	Suomen Pankki	1.10.2020
Jannica Fagerholm	Toimitusjohtaja	Signe ja Ane Gyllenbergin säätiö	1.10.2020
Ralf Sunell	Asiamies, varainhoito	Suomen kulttuurirahasto	1.10.2020
Eero Lehti	Hallituksen puheenjohtaja	Taloustutkimus Oy	15.10.2020
Annika Paasikivi	Toimitusjohtaja	Oras Invest Oy	15.10.2020
Mika Ihmuotila	Puheenjohtaja ja pääomistaja	Marimekko Oyj	15.10.2020
Mika Haavisto	Projektipäällikkö	Suomen Yrittäjät, Omistajanvaihdosfoorumi	15.10.2020
Timo Korpijärvi	Sijoituspäällikkö	Teollisuusliitto	29.10.2020
Johanna Sipola	Johtaja, vaikuttaminen ja kilpailukyky	Keskuskauppakamari	29.10.2020
Sami Karhu	Toimitusjohtaja	Osuustoimintakeskus Pellervo ry	29.10.2020
Jaana Lappi	Neuvotteleva virkamies	TEM, Yrittäjyysstrategia	29.10.2020
Sampsa Nissinen	Teollisuusneuvos	TEM, Viennin ja kv- kasvun ohjelma	29.10.2020

Kotimaisen omistamisen ohjelman -työryhmässä kuullut asiantuntijat 3.9.2020–14.1.2021

Nimi	Titteli	Organisaatio	pvm
Ilkka Kivimäki	Osakas	Maki.vc	12.11.2020
Juha Peltola	Toimitusjohtaja	Vaaka Partners Oy	12.11.2020
Leena Niemistö	Enkelisijoittaja, hallitusammattilainen, varatj.	Pihlajalinna Oyj	12.11.2020
Katriina Juntunen	Toimitusjohtaja	Kasvuryhmä	12.11.2020
Lauri Rosendahl	Pörssien hallitusten puheenjohtaja	Nasdaqin Helsingin, Kööpenhaminan, Islannin ja Oslo (raaka-ainepörssi)	12.11.2020
Mikko Huuskonen	Teollisuusneuvos	TEM Työ- ja elinkeinoministeriö; IPR- asiat	12.11.2020
Timo Kietäväinen	Toimitusjohtaja	Keva	26.11.2020
Henri Grundstén	Kehitysjohtaja	Suomen teollisuussijoitus Oy	26.11.2020
Pekka Ala-Pietilä	Hallituksen puheenjohtaja	Huhtamäki Oyj, Sanoma Oyj	26.11.2020
Kimmo Viertola	Osastopäällikkö	VNK Valtioneuvoston kanslia, Omistajaohjausosasto	26.11.2020
Timo Pihkala	Yrittäjyyden professori	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	3.12.2020
Taru Lindeman	Toimitusjohtaja	Boardman Oy	3.12.2020
Leena Linnainmaa	Pääsihteeri, toimitusjohtaja	DIF, Directors` Institute Finland - Hallitusammattilaiset ry, Boardview Oy	3.12.2020
Kim Lindström	Hallituksen pj.	Cardia Invest Oy Ab	9.12.2020
Otto Kukkonen	Sijoitusalan ammattilainen, Osakas	DevCo Partners Oy	9.12.2020
Björn Wahlroos	Hallituksen puheenjohtaja	Sampo Oyj ja UPM-Kymmene Oyj	9.12.2020
Gunnar Brock	Hallitusammattilainen, hallituksen jäsen	ABB, Investor AB	14.1.2021
Vesa Salminen	Toimitusjohtaja, osakas	4Front Oy	9.12.2020, 14.1.28.1, 18.2.2021
Valtteri Härmälä	Projektijohtaja	4Front Oy	14.1.2021
Natalia Härkin	Neuvotteleva virkamies	TEM Työ- ja elinkeinoministeriö Kaupan tulevaisuuden selonteko	21.1.2021

**Maakuntakierroksen⁴³ ”Kohti vahvempaa kotimaista omistajuutta” avainpuhujat
30.9.2020–11.11.2020**

	Nimi	Titteli	Organisaatio	pvm
KUOPIO	Jussi Linnaranta	Metsäliitto Osuuskunta hallituksen puheenjohtaja	Metsäliitto Osuuskunta	30.9.2020
	Anssi Lehikoinen	Toimitusjohtaja	KPY Novapolis Oy	30.9.2020
	Essi Sarkakari-Kosamo	Hallituksen varapj., Pohjois-Savon Osakesäästäjät	Pohjois-Savon osakesäästäjät	30.9.2020
	Mia Mantsinen	Toimitusjohtaja	Mantsinen Group Oy Ltd	30.9.2020
	Pasi Patrikainen	Ylijohtaja	Pohjois-Savon ELY-keskus	30.9.2020
TURKU	Ari Salmi	Hallituksen jäsen, hallituksen puheenjohtaja	Rauma Marine Constructions (RMC Finland Oy), Logistikas Oy	14.10.2020
	Heikki Ajanko	Teollisuusneuvos, ent. toimitusjohtaja	Stera Technologies Oy	14.10.2020
	Pekka Heikonen	Toimitusjohtaja	Pemamek Oy	14.10.2020
	Karri Salmi	Puheenjohtaja	Varsinais-Suomen osakesäästäjät ry	14.10.2020
	Esa Lindqvist	Projektipäällikkö	Business Finland	14.10.2020
TAMPERE	Matti Apunen	Työelämäprofessori, elinkeinonharjoittaja	Tampereen yliopisto, Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta	16.10.2020
	Ville Laine	Toimitusjohtaja	Lojer Group, Lojer Oy Finland	16.10.2020
	Aku Syrjä	Toimitusjohtaja	Oy Aku` s Factory LTD	16.10.2020
	Mari Rajala	Johtaja, Ympäristö ja luonnonvarat	Pirkanmaan ELY-keskus	16.10.2020
HELSINKI	Marjo Miettinen	Hallituksen puheenjohtaja	Ensto Oy	30.10.2020
	Kustaa Piha	Toimitusjohtaja, johtava ylilääkäri	Athensmed Oy, Helsingin kaupunki	30.10.2020
	Samuli Sipilä	Toimitusjohtaja, osakas	Juuri Partners Oy	30.10.2020
	Jim Koskinen	Pörssilähettiläs	Pörssisäätiön Pörssilähettiläät	30.10.2020
	Petri Knaapinen	Ylijohtaja	Uudenmaan ELY-keskus	30.10.2020
OULU	Juha-Pekka Kallunki	Laskentatoimen professori	Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu, Oulunseudun osakesäästäjät	9.11.2020

43 Työryhmä ja TEM haluavat kiittää lämpimästi ELY:n henkilökuntaa maakunnallisen kuulemiskierroksen järjestämisestä. Maakunnallisissa kuulemisissa avainpuhujien lisäksi kommenttipuheenvuoron pitivät 51 asiantuntijaa.

**Maakuntakierroksen⁴³ ”Kohti vahvempaa kotimaista omistajuutta” avainpuhujat
30.9.2020–11.11.2020**

	Nimi	Titteli	Organisaatio	pvm
	Jarkko Takanen	Toimitusjohtaja	Jussi Capital Oy	9.11.2020
	Jussi Lemiläinen	Toimitusjohtaja	Qon Oy	9.11.2020
	Ilkka Länkinen	Toimitusjohtaja	Santapark Oy	9.11.2020
	Tommi Ruha	Toimitusjohtaja	Kuhmo Oy	9.11.2020
	Petri Keränen	Johtaja	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	9.11.2020
VAASA	Timo Rothovius	Laskentatoimen ja rahoituksen professori, hallituksen puheenjohtaja	Vaasan yliopisto, laskentatoimen ja rahoituksen yksikkö, Suomen osakesäästäjät	11.11.2020
	Kaj Rönnlund	Sijoittaja, bisnesenkeli, yrittäjä	FiBAN Rannikko-Pohjanmaa	11.11.2020
	Henri Kinnunen	Toimitusjohtaja	Voima Corporation Oy	11.11.2020
	Emilia Vuorenmaa	Toimitusjohtaja	Vuorenmaa yhtiöt Oy	11.11.2020
	Annamari Jukkola	Toimitusjohtaja	Mö Foods Oy	11.11.2020
	Timo Saari	Ylijohtaja	Pohjanmaan ELY-keskus	11.11.2020

Kirjalliset lausunnot

Nimi	Päivämäärä
FIBAN	20.11.2020
POKELY	24.11.2020
Grannenfelt Finance Oy	27.11.2020
Akava ry	30.11.2020
Suomen Yrittäjät	2.12.2020
Elinkeinoelämän keskusliitto ry	3.12.2020
ELY-keskusten E-vastuualueet	3.12.2020
Uudenmaan ELY-keskus	3.12.2020
STTK ry	3.12.2020
Business Finland	3.12.2020
Finanssiala ry	3.12.2020
Perheyrittäjien liitto ry	3.12.2020

Kirjalliset lausunnot

Nimi	Päivämäärä
Veronmaksajain keskusliitto ry	4.12.2020
Suomen henkilöstörahasot ry	4.12.2020
Finnvera Oyj	4.12.2020
Suomen Teollisuussijoitus Oy	4.12.2020
Talous ja nuoret TAT ry	8.12.2020
Business Finland Venture Capital Oy	8.12.2020
Pörssisäätiö	11.12.2020
Säätiöt ja rahastot ry	14.12.2020
Suomen Osakesäästäjät ry	14.12.2020
Suomen Kustannusyhistys ry	14.12.2020
Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö ry	17.12.2020
Suomen keksintösäätiö ja Keksijöiden keskusliitto ry	17.12.2020

Visio 2030

Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa

Omistaminen on vastuuta ja riskinkantoa, joka vaikuttaa vahvasti talouden kasvuun, investointeihin ja tuottavuuteen. Hyvä omistajuus vaikuttaa myönteisesti yrityksen menestymiseen sen elinkaaren eri vaiheissa. Menestys luo työpaikkoja, tuloja ja vaurautta, jotka osaltaan turvaavat hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan myös tulevaisuudessa. Hyvä omistajuus on vastuullista omistajuutta.

Raportin ehdotukset tähtäävät siihen, että Suomi ja suomalaiset olisivat huomattavasti nykyistä vahvempia kohtaamaan myös tulevaisuuden haasteet. BKT:n arvioidaan kasvavan vain 10 % vuoteen 2030 mennessä. Voimakkaampi kasvu on välttämättömyys, jotta turvaamme elintason ja hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen säilymisen.

Verkkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-689-5

Painettu julkaisu:
ISBN: 978-952-327-679-6
ISSN: 1797-3554

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi
Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi